

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის პროექტი

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო
თბილისი, 2024 წელი

სარჩევი

გზამკვლევის შესახებ4

ოჯახის ბიუჯეტი 5

რას ნიშნავს ტერმინი „ბიუჯეტი“? 6

საბიუჯეტო სისტემის სამართლებრივი საფუძვლები 7

სახელმწიფო ბიუჯეტი 8

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა 12

საბიუჯეტო პროცესი 13

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის ძირითადი პრინციპები 14

სახელმწიფო ბიუჯეტის მონაწილეთა პასუხისმგებლობა 15

საბიუჯეტო პროცესის მოკლე აღწერა 15

ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულების დოკუმენტი (BDD) 16

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის აღწერა 18

ძირითადი ფისკალური წესები საქართველოში 22

სახელმწიფო ბიუჯეტის სტრუქტურა 24

სამთავრობო პროგრამა 2025-2028 „მხოლოდ მშვიდობით ღირსებით კეთილდღეობით ევროპისკენ“ 28

სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები 30

დაგეგმილი ღონისძიებები 31

ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრები 33

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები 34

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების სტრუქტურა..... 34

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები..... 35

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების სტრუქტურა..... 35

გადასახადები 35

გრანტები 36

სხვა შემოსავლები..... 36

არაფინანსური აქტივების კლება..... 36

ფინანსური აქტივების კლება..... 36

ვალდებულების ზრდა..... 37

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები 38

გადასახდელების სტრუქტურა..... 38

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები 39

ხარჯები..... 39

ხარჯების სტრუქტურა 40

არაფინანსური აქტივების ზრდა..... 40

ფინანსური აქტივების ზრდა 40

საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები 41

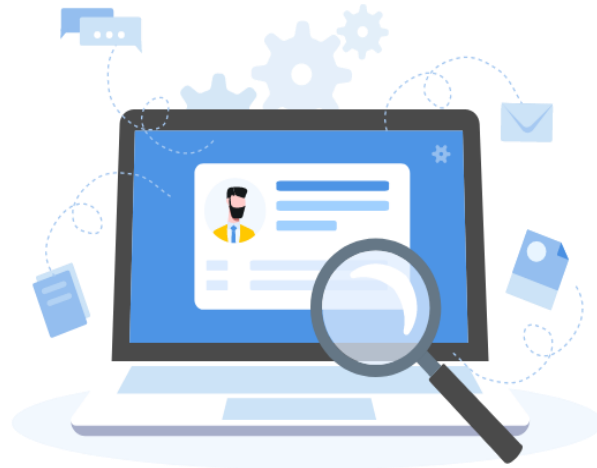
2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება 42

2025 წლის ბიუჯეტის კანონით გათვალისწინებული რიგი პრიორიტეტული ღონისძიებების დაფინანსება 43

ხელმისაწვდომი, ხარისხიანი ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა..... 43

განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება..... 43

რეგიონული განვითარება და ინფრასტრუქტურა.....	45
თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება	46
სოფლის მეურნეობა	47
გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მართვა	48
სამინისტროების მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებების გადანაწილება	49
მხარჯავი დაწესებულებების და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამების დაფინანსების მოცულობები - 2023-2025 წლები	50
ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	58
მუნიციპალიტეტის კუთვნილი დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილება	59
საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდის ფუნქციონალური კლასიფიკაცია	61
რას ნიშნავს ეს ყველაფერი?	62
შენთვის როგორც მოქალაქისთვის?	62
რისი გაკეთება შეუძლიათ მოქალაქეებს:	63

გზამკვლევის შესახებ

სახელმწიფოს პრიორიტეტია საკუთარი მოსახლეობის დაცვა, მათი სოციალური ინტეგრირების ხელშეწყობა, თითოეული მოქალაქის ეკონომიკური სტაბილურობის და მსოფლიო ბაზრებზე კონკურენტუნარიანობის მიღწევა, ასევე მოქალაქეებისთვის იმის ახსნა თუ საიდან მოდის და სად მიდის თანხები სახელმწიფო ბიუჯეტში. აღნიშნულის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ აქტიური მოქალაქეების მეშვეობით. სწორედ ამიტომ, ყოველწლიურად მზადდება მოქალაქის გზამკვლევი, რომლის დახმარებითაც შესაძლებელია საზოგადოების წევრები გახდნენ მეტად აქტიურნი.

გზამკვლევის მიზანია ფართო საზოგადოებისთვის იმ ძირითადი საკვანძო საკითხების მიწოდება, რომელსაც ითვალისწინებს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონი. გზამკვლევის მეშვეობით ყველა დაინტერესებული პირი გაიგებს თუ რას ნიშნავს ტერმინი ბიუჯეტი, რა კომპონენტებისგან შედგება საბიუჯეტო სისტემა, გაეცნობა საბიუჯეტო პროცესის საფეხურებს, საბიუჯეტო პროცესის წარმართვის სამართლებრივ საფუძვლებს, ბოლო წლებში საჯარო ფინანსების მართვაში განხორციელებულ რეფორმებს და მიღწეულ შედეგებს, წარმოდგენა შეექმნება 2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის პრიორიტეტულ მიმართულებებზე, ასევე ბიუჯეტით დაგეგმილ ღონისძიებებზე სახელმწიფოს მიერ წლის განმავლობაში მისაღები შემოსულობების მოცულობის და დასახული მიზნების მისაღწევად გასაწევი ხარჯების თაობაზე.

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის მოქალაქის გზამკვლევი, ბიუჯეტი და ბიუჯეტთან/საბიუჯეტო პროცესთან დაკავშირებული სხვა დამატებითი ინფორმაცია საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოფიციალური ვებ-გვერდის¹ მეშვეობით.

¹ www.mof.ge

ოჯახის ბიუჯეტი

რა არის ბიუჯეტი? ეს არის იმის ცოდნა, თუ როგორ უნდა განკარგო შემოსავალი. ბიუჯეტის შედგენა სასარგებლოა, როგორც ცალკეული პირებისა და ოჯახებისათვის, ისე საქმიანი ადამიანებისა და მთავრობებისათვის.

ოჯახის ყველა წევრი უნდა მონაწილეობდეს ბიუჯეტის შედგენაში, რათა ყველა გრძნობდეს ვალდებულებას, მიჰყვეს შედგენილ გეგმას. ერთად შედგენილი ბიუჯეტი დაეხმარება ოჯახის თითოეულ წევრს, უკეთესად განკარგონ ოჯახის შემოსავალი.

მოთხოვნილებები და ხარჯები შემოსავლების პარალელურად იზრდება და როგორც წესი, ყოველთვის აჭარბებს მას. რეალურად ერთობლივი ბიუჯეტი გულისხმობს ფინანსების ისეთ მართვას, რომელიც მომავალზე ფიქრის შესაძლებლობას იძლევა.

ოჯახის ბიუჯეტის განსაზღვრისას განიხილება მოსალოდნელი შემოსავლები და ხარჯები, როგორცაა კვება, კომუნალური მომსახურება, ტრანსპორტირება, დასვენება, ოჯახის აუცილებელი გადასახადები, როგორცაა მაგალითად ბინის, მანქანის და სხვა სამომხმარებლო კრედიტის დაფარვა, ბანკის საპროცენტო შენატანები, აგრეთვე მსჯელობენ გარკვეული თანხის დაზოგვის შესაძლებლობაზეც. მნიშვნელოვანია

შეფასდეს წლის განმავლობაში გასაწევი ხარჯები ოჯახის შემოსავლებთან მიმართებაში, თუ ოჯახის შემოსავალი არასაკმარისი აღმოჩნდა დაგეგმილი ხარჯების დასაფარავად, უნდა განისაზღვროს პრიორიტეტები ხარჯების შესამცირებლად ან განხილულ იქნეს შემოსავლების გაზრდის ალტერნატიული ვარიანტები, მაგალითად: ზედმეტი სამუშაო საათები, ახალ სამსახურში გადასვლა ან დამატებითი სამუშაოს მოძებნა. თუ ოჯახი თვლის, რომ მისი მდგომარეობა დროებითია, ან სურვილი აქვთ ახალი ბიზნესის დაწყების და არა აქვთ საკმარისი სახსრები, მაშინ მის წევრებს შეუძლიათ განიხილონ კრედიტის აღების ვარიანტიც, მაგრამ მის პარალელურად საჭიროა განიხილონ და მოიძიონ სესხის დაფარვის წყაროები.

თუ ოჯახის შემოსავალი აჭარბებს ყოველდღიურ ხარჯებს, შესაძლებელია დანაზოგის გაკეთება შორეული გეგმების განსახორციელებლად. ან მეორე მხრივ, ასეთი თანხები დაიხარჯოს არსებული მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე; მაგალითად, იყიდონ ახალი ავტომობილი, საყოფაცხოვრებო ტექნიკა ან გაიუმჯობესონ საცხოვრებელი პირობები.

ოჯახი რაღაც ფორმით სახელმწიფოს პატარა მოდელია და მთავრობის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის მომზადების პროცესიც ზოგიერთ შემთხვევაში ზემოთ აღწერილი პროცესის ანალოგიურად მიმდინარეობს. მთავრობა და პარლამენტი განსაზღვრავენ მთავრობის მოსალოდნელ შემოსავლებს, შემოსავლის წყაროებს და მოსალოდნელ ხარჯებს პროგრამების მიხედვით. მაგალითად თავდაცვის, საგარეო საქმეთა, სოციალური დაცვის, განათლების, კულტურის, სამართალდამცავი ორგანოების, რეგიონული ინფრასტრუქტურის, სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვის და სხვა პროგრამების მიხედვით. ისეთ შემთხვევებში, როდესაც მოსალოდნელი შემოსავლები ხარჯებზე ნაკლებია, მთავრობა განიხილავს საგარეო ვალის აღების შესაძლებლობას გარკვეული პირობებით, თუ იგი ქვეყნისთვის მომგებიანი იქნება და მისი დაფარვის წყაროებიც შესაძლებელი.

რას ნიშნავს ტერმინი „ბიუჯეტი“?

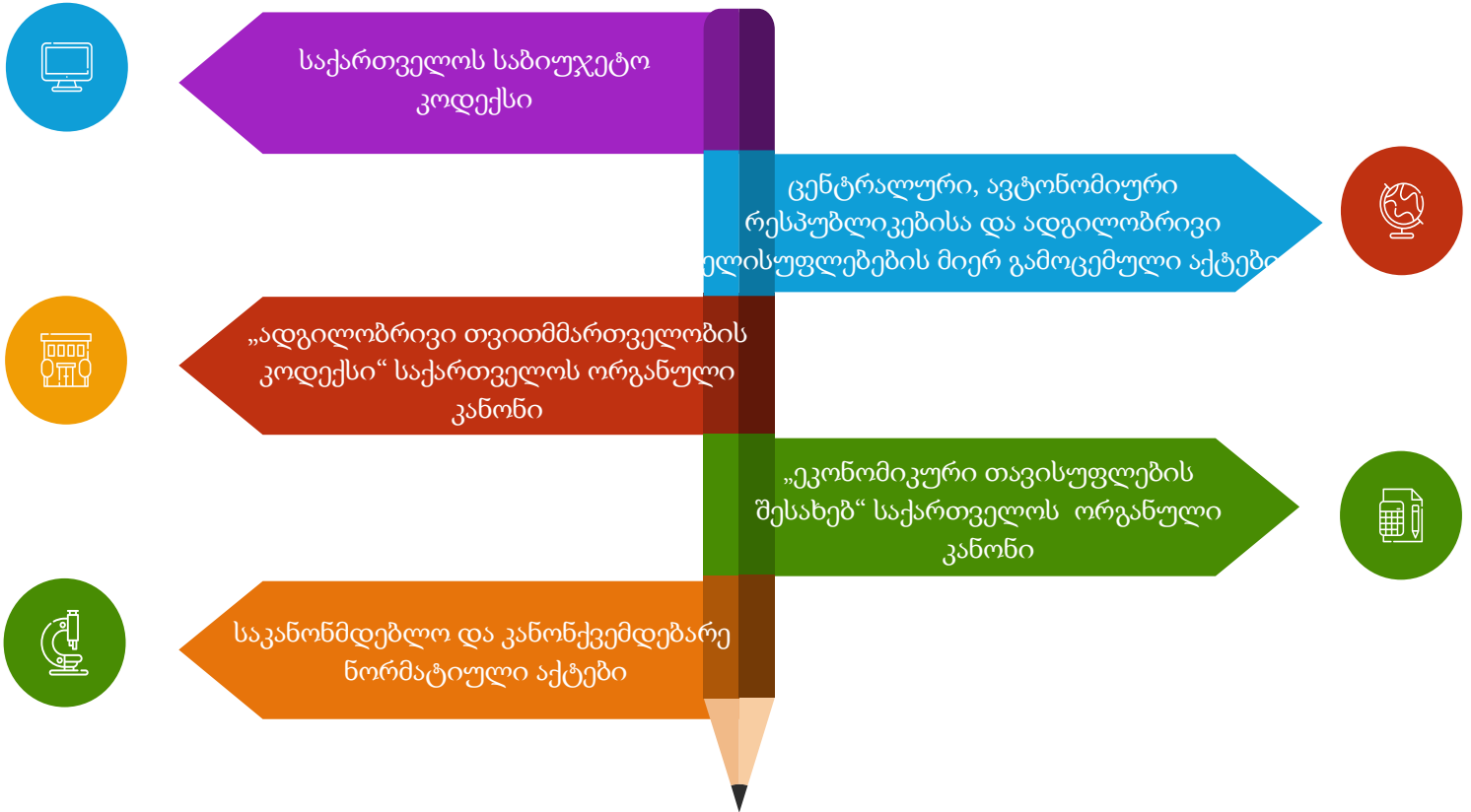
ტერმინი „ბიუჯეტი“ მომდინარეობს ინგლისური სიტყვისგან „Budget“, რაც ტომარას ნიშნავს. როდესაც ინგლისის პარლამენტში მთავრობა თემთა პალატას ფულს სთხოვდა, ხაზინის კანცლერი ხსნიდა პორტფელს (ტომარას), სადაც სახელმწიფო შემოსავალ-გასავლის ხარჯთაღრიცხვის კანონპროექტი იდო. ამას უწოდებდნენ ბიუჯეტის გახსნას.

თანამედროვე გაგებით ბიუჯეტი არის განსაზღვრული პირის (ოჯახის, ბიზნესის, ორგანიზაციის, სახელმწიფოს და ა.შ.) შემოსავლებისა და გასავლების ჩამონათვალი, რომელიც განისაზღვრება კონკრეტული დროის პერიოდით, ჩვეულებრივ ერთი წლით. უფრო კონკრეტულად ბიუჯეტი შემოსავლებისა და ხარჯების ერთიანობას წარმოადგენს.

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ყველა შემოსულობის და გადასახდელის შესრულება ხდება სახელმწიფო ხაზინის სისტემის მეშვეობით. იგი სახელმწიფო ფინანსების ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია. სახელმწიფო ფინანსები თავის მხრივ ქვეყნის ფინანსური სისტემის ძირითადი ნაწილია, რომელიც სახელმწიფოს ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური ფუნქციების განხორციელების ინსტრუმენტია.

საბიუჯეტო სისტემის სამართლებრივი საფუძვლები

სახელმწიფო ბიუჯეტი

სახელმწიფო ბიუჯეტი წარმოადგენს სახელმწიფოს უმნიშვნელოვანეს ფინანსურ დოკუმენტს. იგი არის ყველა უწყების მიერ განსახორციელებელი პროგრამების, ქვეპროგრამების და ღონისძიებების ერთობლიობა. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტს ამტკიცებს საქართველოს პარლამენტი.

ბიუჯეტი არის გამჭვირვალე დაგეგმარება, რომლის დროსაც მთავრობა და მხარჯავი დაწესებულებები და საბიუჯეტო ორგანიზაციები აღწევენ ერთგვარ შეთანხმებას სახელმწიფო რესურსების განაწილებაზე სტრატეგიული პრიორიტეტების მიხედვით. საბიუჯეტო პროცესის დახვეწისა და ფორმულირების გაუმჯობესების ეტაპზე მნიშვნელოვანია აღნიშნული პროცესი მოექცეს დადგენილ

ფისკალურ ჩარჩოში და მოხდეს რესურსების ეფექტური განაწილება დასახული მიზნების მისაღწევად.

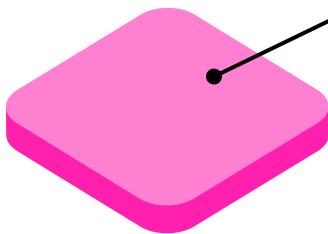
ბიუჯეტს მრავალმხრივი ფუნქცია გააჩნია. კერძოდ:

- ❖ ბიუჯეტი წარმოადგენს ცენტრალური მთავრობების მიერ შემუშავებულ გეგმას, თუ როგორ მოიძიოს მთავრობამ სახსრები აღებული ვალდებულებების შესასრულებლად. რა სახის და მოცულობის თანხები უნდა იქნეს ამისათვის მობილიზებული სხვადასხვა სახის გადასახადებიდან, როგორცაა დამატებული ღირებულების, აქციზის, მოგებისა და სხვა სახის გადასახადები.
- ❖ ბიუჯეტი წარმოადგენს გეგმას, თუ როგორ უნდა დახარჯოს მთავრობამ მის მიერ მობილიზებული თანხები. რა ღონისძიებები უნდა იქნეს დაფინანსებული და როგორ უნდა განაწილდეს შემოსავლები სხვადასხვა სფეროებზე. კერძოდ, განათლებაზე, თავდაცვაზე, ჯანმრთელობაზე, სოციალურ დაცვასა და ა.შ. სხვა მიმართულებებზე.
- ❖ ბიუჯეტი განსაზღვრავს მთავრობის მიერ ასაღები სახელმწიფო ვალისა და სესხების ლიმიტებს. თუ ხარჯები აჭარბებს შემოსავლებს, მთავრობამ უნდა აიღოს გარკვეული ვალი, რათა დაფაროს მისი მოსახლეობისათვის გაწეული მომსახურების ხარჯები და გადაიხადოს გასული წლების ვალები.
- ❖ ბიუჯეტი გავლენას ახდენს ეროვნული ეკონომიკის განვითარებაზე. ზოგიერთი ხარჯი (როგორცაა მაგალითად განათლებისა და მეცნიერების, აგრეთვე ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის) შესაძლებელია ზრდის პროდუქტიულობას, რაც მომავალში გამოიწვევს

მოსახლეობის შემოსავლის ზრდასაც. მეორე მხრივ კი, გადასახადები ამცირებს მოსახლეობის შემოსავალს და მათ ნაკლებ სახარჯ ფულს უტოვებს. გამომდინარე აქედან, ბიუჯეტი (შემოსულობები და გადასახდელები) უნდა დაბალანდეს ისე, რომ იგი იქცეს ქვეყნის განვითარების მძლავრ ბერკეტად.

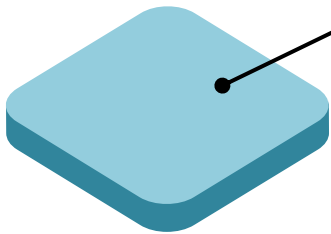
- ❖ ბიუჯეტზე თავად ახდენენ გავლენას ეროვნული ეკონომიკური პროცესები. კერძოდ, მაღალი ეკონომიკური ზრდის პირობებში ბიზნესი უფრო აქტიურდება, იზრდება დასაქმების მოცულობა, შესაბამისად იზრდება როგორც მოქალაქეების, ასევე ქვეყნის ბიუჯეტის შემოსავალიც, განსაკუთრებით კი საგადასახადო შემოსავალი. ამ პირობებში მთავრობას საშუალება ეძლევა დააფინანსოს მეტი ღონისძიებები. ამასთან მცირდება ვალის აღების საჭიროება.
- ❖ ბიუჯეტი წარმოადგენს სტრატეგიულ დოკუმენტს. ამასთან, ბიუჯეტი მოიცავს ინფორმაციას გასულ წლებში მთავრობის მიერ მოზიდულ და დახარჯულ თანხებზე, ასევე მოიცავს საპროგნოზო ინფორმაციას თანხების მომავალში დახარჯვასთან დაკავშირებით.

ძირითადი ტერმინები:

ორგანოების მიერ.

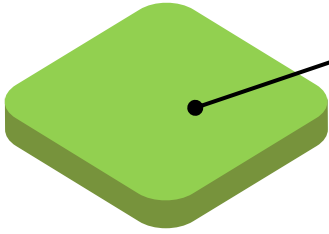
ბიუჯეტი - საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკების და ადგილობრივი ხელისუფლებების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გასაწევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობა, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების შესაბამისი

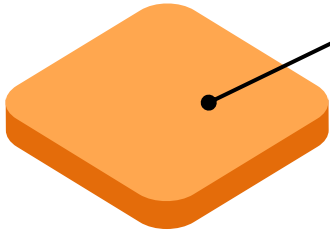
ბიუჯეტის სახელითაა მოხსენიებული; პროგრამული ბიუჯეტის მიზანია სახელმწიფო ხარჯების ეფექტურობის ამაღლება, სახელმწიფო სექტორის დაწესებულებების დაფინანსებისა და მათ მიერ მიღწეული შედეგების ურთიერთკავშირის გაძლიერება.

პროგრამული ბიუჯეტი - ასიგნებები გამოიყოფა მხარჯავი დაწესებულებების და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამების/ქვეპროგრამების მიხედვით. პროგრამული ბიუჯეტის ძირითადი პრინციპია სახელმწიფო სახსრების მიმართვა წინასწარ განსაზღვრული შედეგების მისაღწევად, რისი გათვალისწინებითაც პროგრამული ბიუჯეტი ხშირად შედეგებზე ორიენტირებული

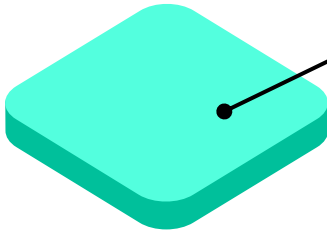
გარდა მხარჯავი დაწესებულებების მიერ განსახორციელებელი პროგრამებისა და ქვეპროგრამებისა, საბიუჯეტო კოდექსით განსაზღვრულია საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები.²

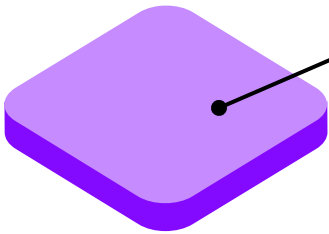
პროგრამა - წარმოადგენს ბიუჯეტით განსაზღვრული პრიორიტეტების მიზნების მისაღწევად საბიუჯეტო ორგანიზაცი(ებ)ის მიერ განსახორციელებელ ღონისძიებათა ერთობლიობას, რომლებიც დაჯგუფებულია მსგავსი შინაარსის მიხედვით და ხორციელდება ერთი საბოლოო შედეგის მისაღწევად.

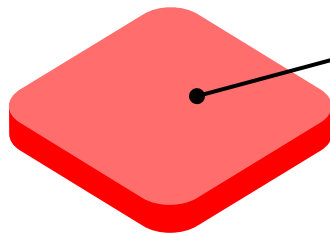
ქვეპროგრამა - წარმოადგენს მხარჯავი დაწესებულების პროგრამის ფარგლებში საბიუჯეტო ორგანიზაცი(ებ)ის მიერ გასატარებელ ღონისძიებათა ერთობლიობას.

პროფიციტი - თუ ბიუჯეტის დაგეგმილი შემოსავალი აჭარბებს გასავალ ნაწილს, მაშინ საუბრობენ საბიუჯეტო პროფიციტზე.

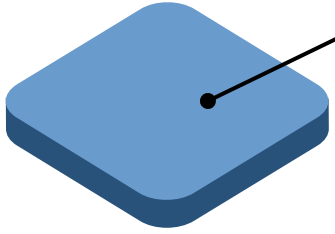

დეფიციტი - თუ ბიუჯეტის დაგეგმილი გასავალი აჭარბებს შემოსავალ ნაწილს, მაშინ საუბრობენ საბიუჯეტო დეფიციტზე.

მხარჯავი დაწესებულება - ბიუჯეტის პროგრამულ კლასიფიკაციაში პირველი თანრიგით გათვალისწინებული საბიუჯეტო ორგანიზაცია.

² საქართველოს კანონი „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის“ შესახებ ადგენს თუ რა შეიძლება იყოს ამ ტიპის გადასახდელები, მათ შორის მოიაზრება საერეზერვო ფონდები და დადგენილია ლიმიტი სარეზერვო ფონდებისათვის (არაუმეტეს მთლიანი ბიუჯეტის 2%).

საბიუჯეტო ორგანიზაცია - მხარჯავი დაწესებულება ან/და ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების/ქვეპროგრამების ფარგლებში თანხის განკარგვის უფლებამოსილების მქონე ორგანიზაცია, რომელიც ახორციელებს საკუთარი ბიუჯეტის პროექტის მომზადებას, ბიუჯეტის შესრულებასა და ანგარიშგებას დადგენილი ნორმების, პროცედურების და წესების თანახმად.

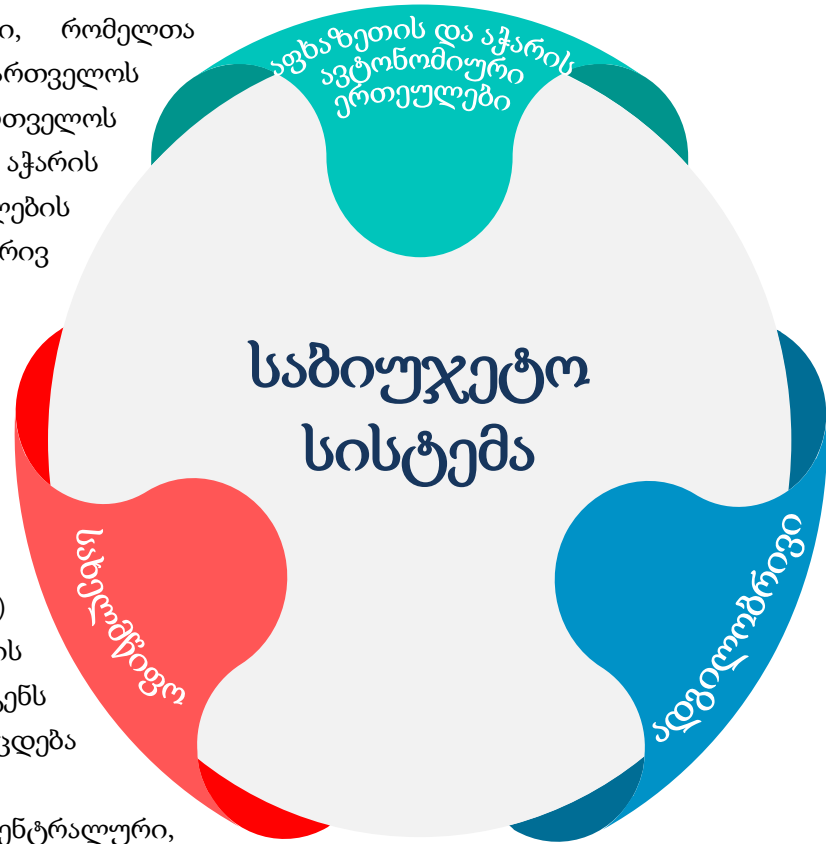
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა

არსებობს სხვადასხვა დონის ბიუჯეტი, რომელთა ერთიანობა ქმნის საბიუჯეტო სისტემას. საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა მოიცავს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტს, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ერთეულების ბიუჯეტებსა და ადგილობრივ (მუნიციპალიტეტების) ბიუჯეტებს.

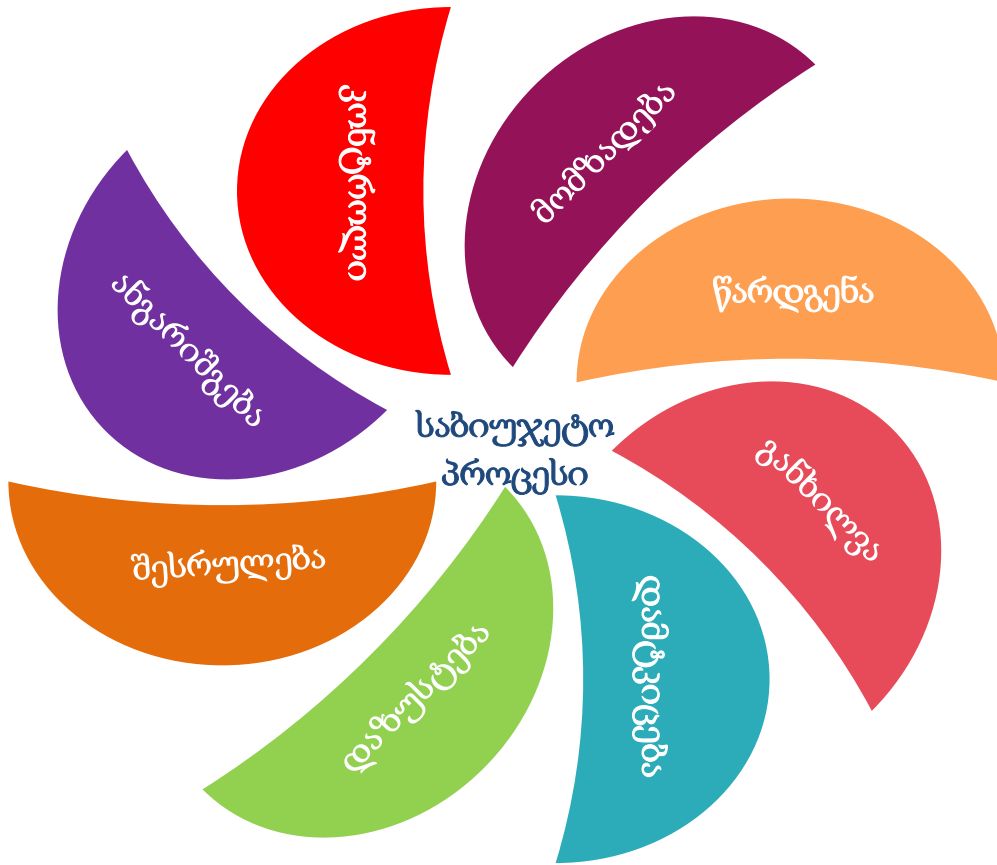
ამასთან, ფინანსური პოლიტიკის ფორმირებისას გამოიყენება ტერმინები „ნაერთი ბიუჯეტი“ და „სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტი“.

ნაერთი ბიუჯეტი აერთიანებს ყველა დონეზე (სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების, მუნიციპალიტეტების) დამტკიცებული ბიუჯეტების კონსოლიდირებულ ბიუჯეტს, არ წარმოადგენს ნორმატიულ აქტს, შესაბამისად არ მტკიცდება საქართველოს პარლამენტის მიერ.

სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტი ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკების ერთიანი რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ერთიანი მუნიციპალური ბიუჯეტების კონსოლიდირებული ბიუჯეტია, რომელიც ნაერთი ბიუჯეტისგან განსხვავებით დამატებით მოიცავს სამივე დონეზე საჯარო სამართლის იურიდიული პირების/არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირებისა და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების საკუთარ შემოსავლებს. სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტი არ მტკიცდება არცერთი ხელისუფლების წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ.

საბიუჯეტო პროცესი

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის ძირითადი პრინციპები

ყოვლისმომცველობა

ბიუჯეტის ყველა შემოსულობის, გადასახდელის და ნაშთის ცვლილების სრულყოფილად ასახვა შესაბამის ბიუჯეტში

გამჭვირვალობა

წარმომადგენლობით ორგანოებში განხილვის პროცედურების საჯაროობა, ბიუჯეტის და მისი შესრულების ანგარიშების გამოქვეყნება, ინფორმაციის

ანგარიშვალდებულება

ყველა მონაწილის პასუხისმგებლობა მის მიერ განხორციელებულ საქმიანობაზე და წარდგენილ ინფორმაციაზე

დამოუკიდებლობა

ყველა დონის ბიუჯეტის დამოუკიდებლობა

კონსოლიდირება

სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემა

უნივერსალობა

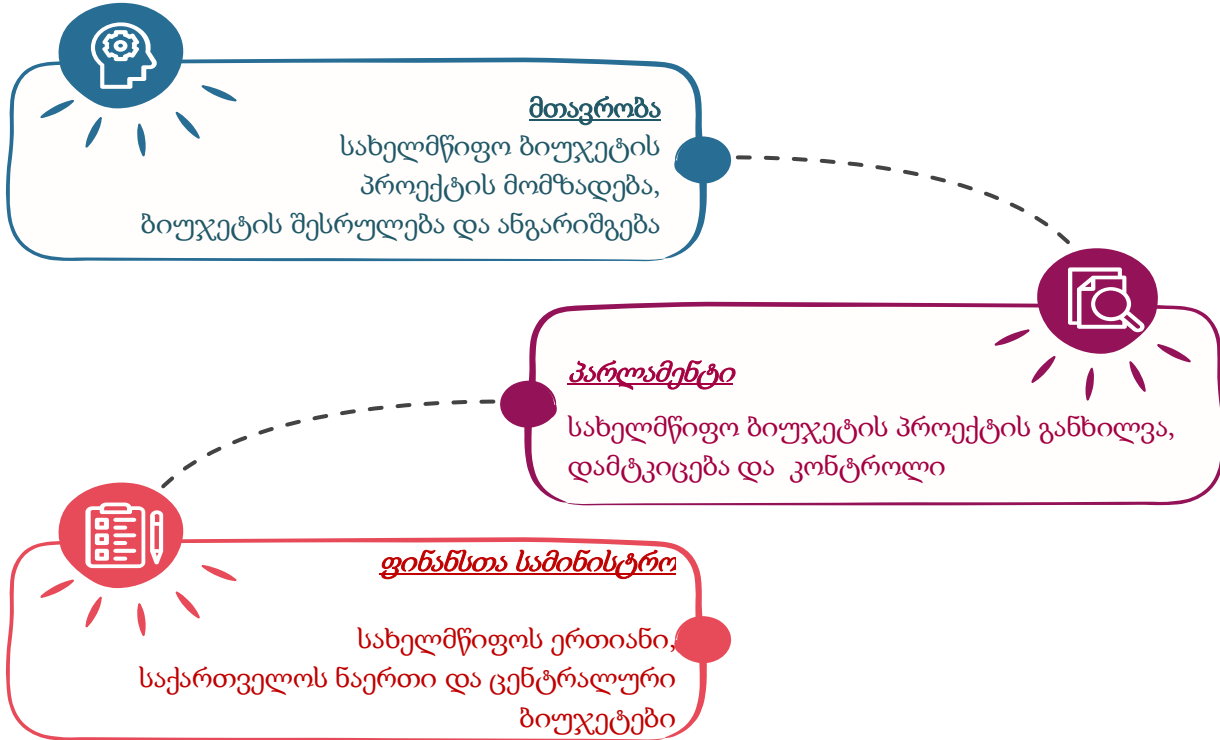
ბიუჯეტის ყველა შემოსულობის მიმართვა საერთო გადასახდელების დასაფინანსებლად

ერთიანობა

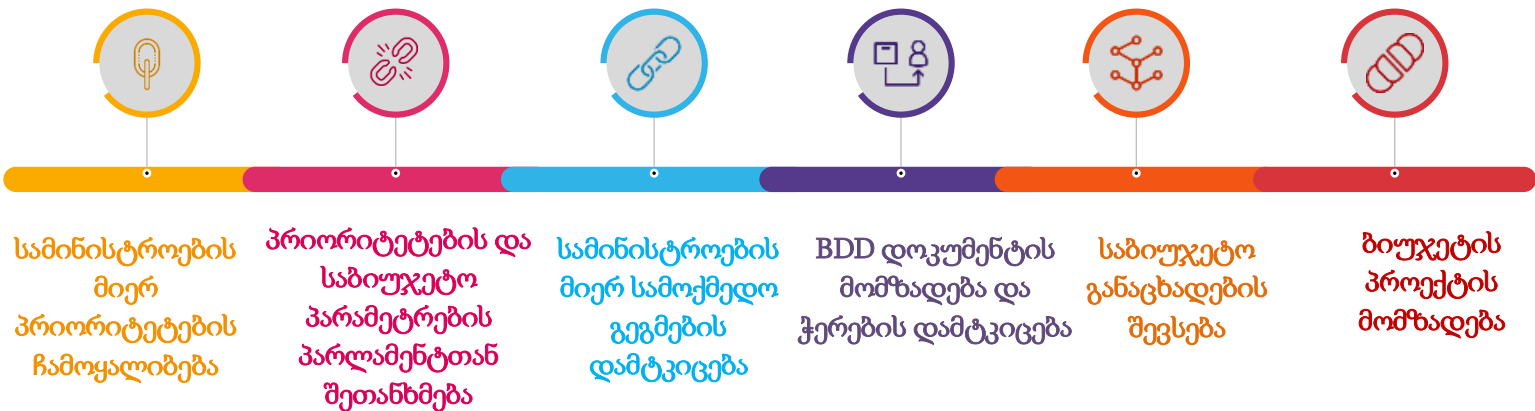
ერთიანი კლასიფიკაციით, აღრიცხვის ერთიანი სისტემით, სახელმწიფო ფინანსური კონტროლის ერთიანი პრინციპებით ხელმძღვანელობა ყველა დონის ბიუჯეტისათვის

სახელმწიფო ბიუჯეტის მონაწილეთა პასუხისმგებლობა

საბიუჯეტო პროცესის მოკლე აღწერა

ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულების დოკუმენტი (BDD)

წლიური ბიუჯეტის პროექტის მომზადების პროცესი იწყება ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულების დოკუმენტზე (BDD) მუშაობით.

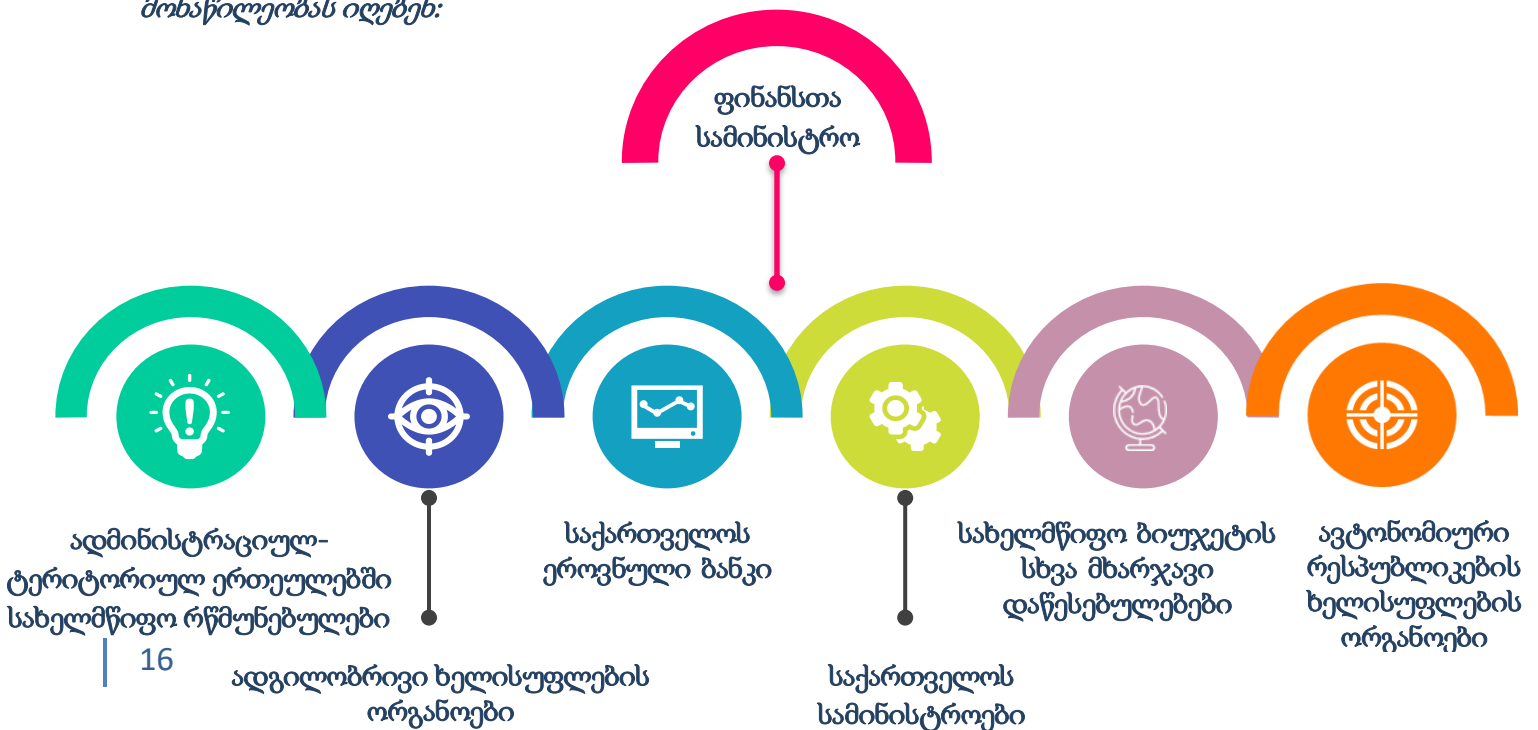
ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულების დოკუმენტი (BDD) არის ქვეყნის განვითარების ძირითადი გეგმა, რომელიც ასახავს ინფორმაციას საშუალოვადიანი მაკროეკონომიკური და ფისკალური პროგნოზების შესახებ, ასევე ინფორმაციას საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების განვითარების ძირითადი მიმართულებების შესახებ.

დოკუმენტი მოიცავს 4 წლიან პერიოდს და ყოველწლიურად განახლებადი დოკუმენტია.

BDD დოკუმენტის მომზადებით იწყება ყოველწლიური ბიუჯეტის მომზადება. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით განისაზღვრება ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულებების დოკუმენტის შემუშავების ეტაპები, რა ინფორმაციას უნდა მოიცავდეს იგი და რა ვადებში ხდება საქართველოს მთავრობისა და პარლამენტისათვის მისი პირველადი, გადამუშავებული და საბოლოო ვარიანტების წარდგენა.

საქართველოს მთავრობა იწონებს ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტის პირველად ვარიანტს დასაგეგმი საბიუჯეტო წლისა და +3 წლისათვის.

ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულების დოკუმენტის (BDD) შემუშავებაში მონაწილეობას იღებენ:

მთავრობა

დადგენილებით განისაზღვრება მხარჯავი დაწესებულებების მიერ წარსადგენი ინფორმაციის ნუსხა და წარდგენის ვადები ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტის მოსამზადებლად

1 მარტი

მთავრობა

ინფორმაციის მიწოდება პარლამენტისთვის ძირითადი მაკროეკონომიკური პროგნოზებისა და საქართველოს სამინისტროების ძირითადი მიმართულებების შესახებ

1 ივნისი

პარლამენტი

კომიტეტის დასკვნები ძირითადი მაკროეკონომიკური პროგნოზებისა და საქართველოს სამინისტროების ძირითადი მიმართულებების შესახებ ეგზავნება მთავრობას

20 ივნისი

სამინისტროები

სამინისტროების მიერ მტკიცდება საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმები

30 ივნისი

მთავრობა

ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტის პირველადი ვარიანტის მოწონება

10 ივლისი

ფინანსთა სამინისტრო

საბიუჯეტო განაცხადის ფორმების მიწოდება მხარჯავი დაწესებულებებისათვის ბიუჯეტის მართვის ელექტრონული სისტემის მეშვეობით

15 ივლისი

მხარჯავი დაწესებულებები

ფინანსთა სამინისტროსთვის საბიუჯეტო განაცხადების წარდგენა ბიუჯეტის მართვის ელექტრონული სისტემის მეშვეობით

1 სექტემბერი

ფინანსთა სამინისტრო

მთავრობისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის ძირითადი პარამეტრების განსახილველად წარდგენა

15 სექტემბერი

ფინანსთა სამინისტრო

მთავრობისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტისა და ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების განახლებული დოკუმენტის წარდგენა

25 სექტემბერი

ფინანსთა სამინისტრო

პარლამენტისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის თანდართულ მასალებთან ერთად წარდგენა

1 ოქტომბერი

პარლამენტი

საკომიტეტო განხილვებისას გამოთქმული შენიშვნებისა და წინადადებების, ასევე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურისა და ს. ეროვნული ბანკის დასკვნების გაგზავნა მთავრობისთვის

22 ოქტომბერი

პარლამენტი უგზავნის შესწორებულ ვერსიებს მთავრობას

პრემიერ-მინისტრის მიერ პარლამენტის პლენარულ სხდომაზე საბიუჯეტო კანონის პროექტისა და მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის მოკლე მიმოხილვის შესახებ მოხსენების წარდგენა

ნოემბერი

პარლამენტი

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის დამტკიცება

დეკემბერი

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის აღწერა

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმა დაიწყო 2004 წლიდან, რომელიც გულისხმობდა ხარჯების საშუალოვადიანი დაგეგმვის შემოღებას, საბიუჯეტო პროცესის ზოგად გაუმჯობესებას, საბიუჯეტო კლასიფიკაციის თანხვედრას საერთაშორისო სტანდარტებთან (GFSM 2001 და GFSM 2014) ყველა დონის ბიუჯეტისათვის და პროგრამულ ბიუჯეტზე გადასვლას.

საქართველომ შეიმუშავა საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც უზრუნველყოფს ჯანსაღი საბიუჯეტო სისტემის არსებობას. საბიუჯეტო პროცესთან დაკავშირებით ბოლო პერიოდში მიღებული ახალი რეგულაციების ასახვა მოხდა ახალ საბიუჯეტო კოდექსში, რომელიც დამტკიცდა 2009 წელს და 2010 წლიდან მოქმედებს. შედეგად, სახელმწიფო, ავტონომიურ და ადგილობრივ დონეზე ბიუჯეტირების სისტემის ყველა საკანონმდებლო აქტი ერთ კანონში გაერთიანდა, გაუმჯობესდა ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტი (BDD), დაინერგა პროგრამული ბიუჯეტი ცენტრალური მთავრობის, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებისთვის, პარლამენტმა დაამტკიცა ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ ორგანული კანონი, რომელიც ძალაშია 2014 წლიდან. ის განსაზღვრავს ფისკალური დისციპლინის წესებს საჯარო ფინანსების მართვისთვის, ასევე, შესასრულებლად სავალდებულო ფისკალურ წესებს და გამონაკლისებს.

ზემოხსენებული კანონების საფუძველზე საქართველოს საჯარო ფინანსების მართვა რეგულირდება კანონქვემდებარე აქტებით, რომელთაგან აღსანიშნავია: ფინანსთა მინისტრის

ბრძანებით დამტკიცებული საბიუჯეტო კლასიფიკაცია, რომელიც საერთაშორისო სავალუტო ფონდის საჯარო სექტორში ფინანსური სტატისტიკის 2014 წლის სახელმძღვანელოს ეფუძნება, ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული პროგრამული ბიუჯეტის შედგენის მეთოდოლოგია და საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული საინვესტიციო პროექტების მართვის მეთოდოლოგია და სხვა.

განვითარდა ელექტრონული სისტემები (ePFMs) მთლიანად ჰარმონიზებული ელექტრონული ბიუჯეტებისა (eBudget) და სახაზინო (eTreasury) სისტემებთან. საჯარო ფინანსების მართვის ინტეგრირებული, ინტერნეტზე დაფუძნებული, ელექტრონული სისტემის შექმნა და დანერგვა ერთ-ერთი უდიდესი წარმატებაა ქვეყნის საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის ფარგლებში. ცენტრალური მთავრობის საბიუჯეტო პროცესის და პროცედურების პარალელურად **განვითარდა ადგილობრივი თვითმმართველობის საბიუჯეტო პროცესი** და პროცედურები და ჩამოყალიბდა სრულყოფილი და კარგად დანერგილი სისტემა, რამაც ხელი შეუწყო ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების eTreasury-ს სისტემაში ჩართვას.

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის ფარგლებში მიღწეული შედეგების შესაფასებლად რეგულარულად გამოიყენება **ხარჯებისა და ფინანსური ანგარიშვალდებულების შეფასების მექანიზმი - PEFA**. შეფასების მეთოდოლოგია ითვალისწინებს საჯარო ფინანსების მართვის შესრულების საფუძვლიან, თანმიმდევრულ და მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ ანალიზს დროის კონკრეტულ მონაკვეთში (მოიცავს გასული 3 წლის შეფასებას). აღნიშნული მეთოდოლოგია მოიცავს 31 ინდიკატორს, რომლის მიხედვით შესაძლებელია ბიუჯეტის სანდოობის, საჯარო ფინანსების გამჭვირვალობის, აქტივებისა და ვალდებულების მართვის, პოლიტიკაზე დაფუძნებული სტრატეგისა და ბიუჯეტირების, ბიუჯეტის აღსრულების პროგნოზირებისა და კონტროლის, აღრიცხვისა და ანგარიშგების, ასევე გარე ანალიზისა და აუდიტის სისტემების შეფასება. მიღებული შეფასება და ანგარიში საშუალებას აძლევს ყველა დაინტერესებულ პირს წარმოდგენა შეექმნას ქვეყნის საჯარო ფინანსების მართვის ძლიერი და სუსტი მხარეების შესახებ. 2008 წლიდან რეგულარულად მზადდება შეფასების ანგარიშები. 2022 წელს მეოთხედ მომზადდა სახელმწიფო ხარჯების და ფინანსური ანგარიშვალდებულების (PEFA) დოკუმენტი, რომელიც დადასტურებულია მსოფლიო ბანკის და PEFA-ს სამდივნოს მიერ, ასევე, ანგარიში მომზადდა გენდერულ ჭრილში (GRPFM). PEFA-ს შეფასებები მომზადებულია ადგილობრივ დონეზეც, თბილისის, ბათუმის და მარტვილის მაგალითზე. აღსანიშნავია, რომ მსოფლიო ბანკის შეფასებით საქართველოს ამ მექანიზმით შეფასებულ ქვეყნებთან შედარებით პირველი ადგილი უჭირავს მიღწეული შედეგებით. დოკუმენტები ხელმისაწვდომია PEFA-ს სამდივნოს ოფიციალურ ვებგვერდზე (www.pefa.org).

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის (IMF) ტექნიკური დახმარების ფარგლებში 2023 წელს ხელმეორედ განხორციელდა ფისკალური გამჭვირვალობის შეფასება (FTE). 2017 წლის შეფასებასთან შედარებით ფისკალური გამჭვირვალობის კოდექსის სამივე ძირითადი მიმართულებით მიღწეულ იქნა პროგრესი და რეიტინგები გაუმჯობესდა 36 ინდიკატორიდან 15 ინდიკატორთან მიმართებაში. ფისკალური გამჭვირვალობის შეფასების (FTE) შეფასების მიხედვით საქართველოს აქვს საუკეთესო და კარგი პრაქტიკა 36 ინდიკატორიდან 27 ინდიკატორთან მიმართებაში. მიმდინარეობს ტექნიკური დეტალების შეთანხმება და აღნიშნული დოკუმენტის გამოქვეყნება მოსალოდნელია ახლო მომავალში.

ღია ბიუჯეტის ინდექსით (Open Budget Index 2023) საქართველო ბიუჯეტის გამჭვირვალობით (87 ქულა 100 ქულიდან) კვლავ პირველ ადგილს იკავებს მსოფლიოს 125 ქვეყანას შორის. აღნიშნული კვლევა ასევე აფასებს ბიუჯეტის ზედამხედველობის ნაწილს (83 ქულა 100 ქულიდან), სადაც საქართველო მე-5 ადგილს, ხოლო მოქალაქეთა ჩართულობის (44 ქულა 100 ქულიდან) მიმართულებით მე-4 ადგილს იკავებს მსოფლიოს 125 ქვეყანას შორის.

მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა კაპიტალური ბიუჯეტირების გაუმჯობესების მიმართულებით. ძალისხმევა ხმარდება როგორც კაპიტალურ ხარჯებზე საბიუჯეტო დოკუმენტაციის შინაარსობრივ დახვეწას, ისე ერთიანი მიდგომის დანერგვას საჯარო სექტორში ინვესტიციების საერთო ეფექტიანობისა და ეფექტურობის გასაზრდელად. მსოფლიო ბანკის ტექნიკური მხარდაჭერის ფარგლებში მომზადდა და საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 16

თებერვლის N65 დადგენილებით დამტკიცდა საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების მართვის მეთოდოლოგია, რომელიც ხელმისაწვდომია, როგორც საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვებ გვერდის³, ასევე სსიპ საკანონმდებლო მაცნეს მეშვეობით.⁴ მეთოდოლოგია შემუშავდა არსებული პრაქტიკის და საჭიროებების გათვალისწინებით, მათ შორის ცვლილებების ძირითადი პრინციპების განხილვა და შეჯერება მოხდა საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან (IMF). შემუშავდა საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების მართვის ელექტრონული სისტემა (ePIMs) მსოფლიო ბანკის და სსიპ-ფინანსთა სამინისტროს საფინანსო ანალიტიკური სამსახურის მხარდაჭერით. შემუშავებულია პროგრამის ძირითადი ფუნქციონალი და გრძელდება მუშაობა სისტემის სრულყოფილად დანერგვის მიმართულებით.

ბიუჯეტის დაგეგმვის გაუმჯობესების მიზნით, ნიდერლანდების სამეფოს ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროს აკადემიასთან თანამშრომლობის ფარგლებში მიმდინარეობს მუშაობა პროგრამების ეფექტიანობის შეფასების (Spending Review) პროცესის დანერგვის მიმართულებით.

განხორციელებული რეფორმების შედეგად **გაძლიერდა კავშირი ქვეყნის ძირითად მიმართულებებსა და ბიუჯეტს შორის**. ქვეყნის მასშტაბით მომზადებული დარგობრივი და სექტორული სამოქმედო გეგმები მოიცავს შესაბამის ხარჯთაღრიცხვებს და შეესაბამება წლიური ბიუჯეტის კანონსა და ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით 4 წლიან პერიოდში განსაზღვრულ პარამეტრებს.

2022 წელს შემოღებულ იქნა „პოლიტიკის კლასიფიკატორი“, რომლის მეშვეობით მხარჯავ დააწესებულებებს როგორც სახელმწიფო ისე ადგილობრივ დონეზე შესაძლებლობა აქვთ მათ მიერ დაგეგმილი პროგრამები/ქვეპროგრამები დაუკავშირონ შესაბამის პოლიტიკის კლასიფიკატორებს, როგორცაა: გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნები (SDG), კლიმატის ცვლილება (შერბილება/ადაპტაცია), გენდერული თანასწორობა, ადამიანური კაპიტალის მიზნები, სამთავრობო სტრატეგია „ხედვა-2030“ და სხვა. აღნიშნული კავშირები ასახულია პროგრამული ბიუჯეტის დანართში.

³ <https://mof.ge/5615>

⁴ <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/5724007?publication=0https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/5724007?publication=0>

მნიშვნელოვანი წინსვლაა სახელმწიფო სექტორში საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) დანერგვის რეფორმის მიმართულებით. სახელმწიფო ფინანსების შესახებ ინფორმაციის სისრულის და ყოვლისმომცველობის უზრუნველსაყოფად, სახელმწიფო ბიუჯეტის ორგანიზაციები 2020 წლის 1 იანვრიდან, ხოლო ავტონომიური რესპუბლიკები და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულები 2021 წლის 1 იანვრიდან აღრიცხვა-ანგარიშებას ახორციელებენ დარიცხვის მეთოდის შესაბამისი 24 IPSAS სტანდარტის შესაბამისად. სახელმწიფო ბიუჯეტის ერთეულების ფინანსური ანგარიშგებების საფუძველზე, ყოველწლიურად მზადდება კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება სახელმწიფო ბიუჯეტისათვის, რომელიც მუნიციპალიტეტების და ავტონომიური რესპუბლიკების კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებებთან ერთად, ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად, ქვეყნდება სახაზინო სამსახურის ვებ-გვერდზე⁵.

ეტაპობრივად ფართოვდება ხაზინის ერთიანი ანგარიშის არეალი, რაც 2023 წლიდან კანონმდებლობის შესაბამისად გულისხმობს საჯარო სკოლების და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული საწარმოების ხაზინის მომსახურებაზე გადმოყვანას. კერძოდ, ხაზინის მომსახურებაზე 2024 წლის ბოლოსთვის გადმოსულია 1400-მდე საჯარო სკოლა და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული 6 სახელმწიფო საწარმო. მომდევნო წლებში დაგეგმილია სამთავრობო სექტორისთვის მიკუთვნებულ სახელმწიფო საწარმოებისა და საჯარო სკოლების დარჩენილი ნაწილის სრულად გადმოყვანა ხაზინის და ბიუჯეტის ელექტრონულ სისტემაზე. აღნიშნული მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს ინფორმაციის ხარისხს და ხელს შეუწყობს უფრო ეფექტიან დაგეგმვას.

ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლებების, ასევე საჯარო უწყებების ბიუჯეტის შესრულების კონსოლიდირებული ანგარიშები და ინფორმაცია, ხელმისაწვდომია რეალურ დროში, დღეების, თვეებისა და წლების მიხედვით.

სახელმწიფო ხაზინამ შეიმუშავა ხაზინის ანგარიშებზე არსებული ფულადი რესურსების მართვისათვის საჭირო რეგულაციები და დაიწყო თავისუფალი ფულადი სახსრების განთავსება კომერციულ ბანკებში, ბლუმბერგში ჩატარებული აუქციონების გზით.

საგადასახადო დანახარჯების ოპტიმიზაციის მიმართულებით, 2022 წლიდან დაწყებულია საგადასახადო დანახარჯების რაოდენობრივი შეფასება, რაც საშუალებას იძლევა გამოიკვეთოს საგადასახადო შეღავათებით სარგებლის მიმღები ძირითადი სექტორები და განხორციელდეს მიღებული დანაკარგის რაოდენობრივი ანალიზი. ასევე, მზადდება საგადასახადო დანახარჯების გავლენის შეფასებაც, რაც, აღნიშნული შეღავათებიდან გამომდინარე, შერჩეული

⁵ www.treasury.ge

სექტორისა და მთელი ეკონომიკის სარგებელსა და დანაკარგს აფასებს, როგორც რაოდენობრივ, ასევე - ხარისხობრივ კრილში. აღსანიშნავია, რომ საქართველომ მაღალი მაჩვენებელი მიიღო საგადასახადო დანახარჯების გამჭვირვალობის კუთხით, დოკუმენტის პირველივე გამოქვეყნების შემდეგ.

2024 წლის 27 მარტს ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის (OECD) საგადასახადო მიზნებისთვის გამჭვირვალობისა და ინფორმაციის გაცვლის გლობალური ფორუმის მიერ, გამოქვეყნდა საქართველოს იურისდიქციის შეფასების ანგარიში. საქართველოს შეფასების პროცესი, მეორე რაუნდის ფარგლებში, OECD-ის მიერ 2023 წლის 10 მარტს დაიწყო და სამწლიანი პერიოდის შესწავლის შედეგად დადგინდა, რომ **საქართველოში საგადასახადო მიზნებისათვის ინფორმაციის გაცვლისა და გამჭვირვალობის სფეროში მოქმედი კანონმდებლობა და პრაქტიკა შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტს**. აღსანიშნავია, რომ შეფასება განხორციელდა 10 ელემენტის მიხედვით: A.1 საკუთრებისა და ვინაობის შესახებ ინფორმაციის არსებობა; A.2. საბუღალტრო ინფორმაციის არსებობა; A.3 საბანკო ინფორმაციის არსებობა; B.1 ინფორმაციაზე წვდომა; B.2 უფლებები და გარანტიები; C.1 მოთხოვნის საფუძველზე ინფორმაციის გაცვლის (EOIR) მექანიზმები; C.2 მოთხოვნის საფუძველზე ინფორმაციის გაცვლის მექანიზმების ქსელი; C.3 კონფიდენციალობა; C.4 უფლებები და გარანტიები და C.5 გაცემული პასუხების ხარისხი და ვადები. 10 ელემენტიდან 8-ში საქართველოს მიენიჭა უმაღლესი რეიტინგი - “compliant”. შესაბამისად, **საგადასახადო მიზნებისათვის ინფორმაციის გაცვლისა და გამჭვირვალობის სფეროში საქართველოს რეიტინგი: largely compliant მიენიჭა**.

ძირითადი ფისკალური წესები საქართველოში

2011 წელს საქართველომ მიიღო საქართველოს ორგანული კანონი⁶ **„ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“**, რომლითაც დადგენილია ეკონომიკური უფლებებისა და თავისუფლებების გარანტიები. ამ კანონით სახელმწიფო უზრუნველყოფს ეკონომიკურ უფლებებსა და თავისუფლებებს, რომლებიც საფუძვლად უნდა დაედოს საზოგადოების განვითარებას, ხალხის კეთილდღეობას და ეკონომიკის გრძელვადიან, სტაბილურ ზრდას. თავისუფლება არის ეკონომიკური პოლიტიკის ძირითადი პრინციპი, რომელიც გამოიხატება მთავრობის მცირე ზომაში, პასუხისმგებლობიან მაკროეკონომიკურ პოლიტიკასა და დაბალ გადასახადებში.

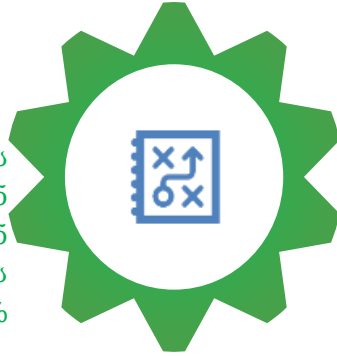
საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადის ახალი სახის შემოღება, გარდა აქციზისა, ან საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადის სახის მიხედვით არსებული განაკვეთის ზედა ზღვრის გაზრდა, გარდა აქციზისა, შესაძლებელია მხოლოდ რეფერენდუმის გზით.

⁶ <https://matsne.gov.ge/document/view/1405264?publication=2>

ეკონომიკის გრძელვადიანი და მდგრადი ზრდის, მოსახლეობის კეთილდღეობის, მაკროეკონომიკური და ფისკალური სტაბილურობის უზრუნველსაყოფად დგინდება მაკროეკონომიკური პარამეტრების შემდეგი მაქსიმალური ზღვრები:

ვალის წესი

მთავრობის ვალის შეფარდება მთლიან შიდა პროდუქტთან უნდა იყოს არა უმეტეს 60%

ბალანსის წესი

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით განსაზღვრული საქართველოს ერთიანი დეფიციტის შეფარდება მთლიან შიდა პროდუქტთან უნდა იყოს არა უმეტეს 3%

შემოსავლების წესი

ორგანული კანონი კრძალავს ნებისმიერი გადასახადის განაკვეთის გაზრდას, გარდა აქციზისა

მთავრობის ვალი მოიცავს:

- სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ სახელმწიფო ვალს, გარდა საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღებული ვალდებულებებისა;
- საბიუჯეტო ორგანიზაციების სესხის სახით არსებულ ვალს, გარდა საბიუჯეტო ორგანიზაციებიდან აღებული ვალისა.

თუ საქართველოს პარლამენტის მიერ დამტკიცებული ბიუჯეტი არ შეესაბამება კანონით დადგენილ ზღვარს ან ზღვრებს საქართველოს მთავრობა ვალდებულია შეიმუშაოს და საქართველოს პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგინოს დადგენილ ზღვრებში დაბრუნების გეგმა, რომლის ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს 3 წელს.

სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის ზღვრული მოცულობების მიღმა დაგეგმვა ან/და დაგეგმილი პარამეტრების შესრულება შესაძლებელია:

- ✓ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გამოცხადების და აღნიშნული მდგომარეობის შედეგად დამდგარი ზიანის სალიკვიდაციო ღონისძიებების დაფინანსების საჭიროების შემთხვევაში;
- ✓ ეკონომიკური ზრდის შენელების/რეცესიის შემთხვევაში – თუ, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ გამოქვეყნებული მონაცემებით, ზედიზედ ბოლო 2 კვარტალის რეალური ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი წინა წლის შესაბამის კვარტალებთან შედარებით 2 პროცენტული პუნქტით დაბალია, ვიდრე გასული 10 წლის რეალური ეკონომიკური ზრდის საშუალო მაჩვენებელი.

საშუალოვადიანი პერიოდისათვის ფისკალური პარამეტრების დადგენა ეფუძნება როგორც კანონმდებლობით განსაზღვრულ ზოგად წესებს ისე ქვეყანაში და რეგიონში არსებულ მაკროეკონომიკური სიტუაციის ანალიზს.

სახელმწიფო ბიუჯეტის სტრუქტურა

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის სტრუქტურა მოიცავს შემდეგი სახის ინფორმაციას:

- ❖ პირველ ოთხ თავში მოცემულია სახელმწიფო ბიუჯეტის ძირითადი პარამეტრები, მათ შორის შემოსულობებისა და გადასახდელების გაშლა, ეკონომიკური და ფუნქციონალური კლასიფიკაციების მიხედვით, დეფიციტის მოცულობა და მისი დაფინანსების წყაროები, სახელმწიფო ვალის საპროგნოზო მოცულობა და სხვა;
- ❖ მე-5 თავში წარმოდგენილია ბიუჯეტით განსაზღვრული პრიორიტეტები და მათ ფარგლებში დაგეგმილი პროგრამების და ქვეპროგრამების აღწერა და მიზანი (პროგრამები დაჯგუფებულია პრიორიტეტების მიხედვით);

- ❖ მე-6 თავში პროგრამები დაჯგუფებულია მათი განმახორციელებელი მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით და წარმოდგენილია თითოეული პროგრამისათვის გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა. ამავე თავშია განსაზღვრული საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების მოცულობაც;
- ❖ მე-7 თავში წარმოდგენილია ავტონომიური რესპუბლიკების და მუნიციპალიტეტებისათვის გათვალისწინებული ტრანსფერების დეტალური ჩაშლა;
- ❖ მე-8 თავში მოცემულია ბიუჯეტის კანონის მარეგულირებელი და გარდამავალი დებულებები.

ბიუჯეტი

სახელმწიფო ბიუჯეტის მაკრენტელები

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები

სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება

სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები

სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები

მარეგულირებელი ნორმები

დასკვნითი დებულებანი

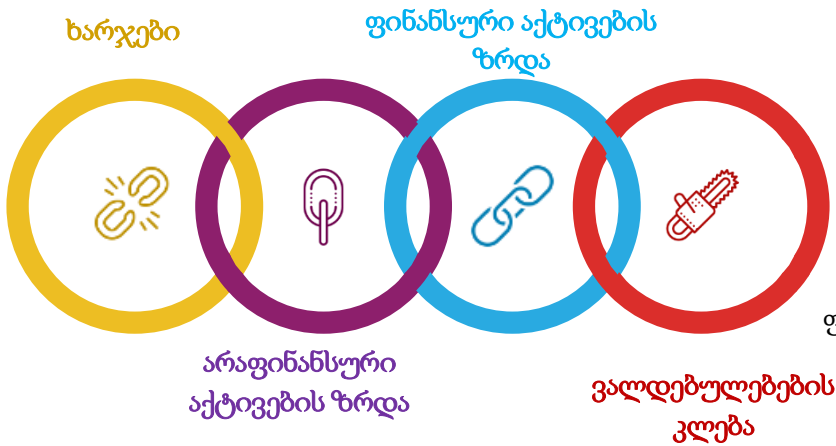
პარლამენტში წარდგენისას *სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონს*, მეტი გამჭვირვალობის მიზნით თან ახლავს ინფორმაციული დანართები, სადაც უფრო დეტალურადაა წარმოდგენილი პროგრამებთან და კაპიტალურ პროექტებთან დაკავშირებული ინფორმაცია, კერძოდ:

- ❖ სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონს თან ერთვის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის განმარტებითი ბარათი, რომელიც შეიცავს ინფორმაციას ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების (ნომინალური და რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი, ეკონომიკური ზრდა, ინფლაცია, ინვესტიციები და ა. შ.) პროგნოზების შესახებ;
- ❖ ინფორმაცია „საქართველოს 2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის, 2024 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების მიმდინარეობის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის მოხსენებასა და „ქვეყნის ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები 2025-2028 წლებისათვის“ დოკუმენტის გადამუშავებულ ვარიანტებზე საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის რეკომენდაციების გათვალისწინების შესაძლებლობის შესახებ;
- ❖ ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტი (2025-2028 წლები);
- ❖ 2025-2028 წლების ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორები (როგორც საბაზო, ასევე ოპტიმიტური და პესიმისტური სცენარები). აღნიშნულ ინფორმაციაში წარმოდგენილია სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის ფისკალური მაჩვენებლები;
- ❖ ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორების განახლებული საშუალოვადიანი პროგნოზების შედარება წინა პროგნოზებთან და „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით განსაზღვრულ ფისკალურ წესებთან შესაბამისობა;
- ❖ მაკროეკონომიკური სცენარების ანალიზი, სადაც გაანალიზებულია სხვადასხვა ფაქტორების გავლენა ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე;
- ❖ პროგრამული ბიუჯეტის დანართი, სადაც მოცემულია თითოეული პროგრამისა და ქვეპროგრამის აღწერა, მათი მოსალოდნელი შედეგი და შედეგების შეფასების ინდიკატორები (საბაზისო და მიზნობრივი მაჩვენებელი, ცდომილების ალბათობა და შესაძლო რისკები);
- ❖ კაპიტალური ბიუჯეტის დანართი, სადაც მოცემულია ინფორმაცია ბიუჯეტით დაგეგმილი კაპიტალური პროექტების შესახებ (მათ შორის პროექტის მთლიანი ღირებულება, მისი დაფინანსების წყაროები, დასრულების ვადები და სხვა);
- ❖ ინფორმაცია ფისკალური რისკების შესახებ, სადაც გაანალიზებულია მაკროეკონომიკური რისკები და მათი შესაძლო გავლენა ბიუჯეტზე. ინფორმაცია სახელმწიფო კომპანიებზე და მათგან მომდინარე შესაძლო პირობით ვალდებულებებზე, კომპანიების აუდირებული დასკვნები ხელმისაწვდომი იყო პირველი ოქტომბრის შემდგომ და კომპანიებში არსებული სიტუაციის გაანალიზება, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ტექნიკურ მისიასთან ერთად დაიწყო აღნიშნული დასკვნების მიღების შემდგომ;
- ❖ ინფორმაცია მთავრობის ვალის შესახებ;
- ❖ მთავრობის ვალის მდგრადობის ანალიზი (2024-2034 წლები);
- ❖ ინფორმაცია ცენტრალური ბიუჯეტის შესახებ, რომელშიც ასახული ინფორმაცია სახელმწიფო ბიუჯეტით დაგეგმილი პროგრამების განმკარგავი საბიუჯეტო ორგანიზაციების შესახებ, ასევე ინფორმაცია სსიპ-ების და ა(ა)იპ - ების საკუთარი შემოსავლების შესახებ;

- ❖ ინფორმაცია საგადასახადო დანახარჯების შესახებ, რომელიც მოიცავს სენსიტიურობის ანალიზს შერჩეული მოგების, საშემოსავლო და დღგ-ს საგადასახადო დანახარჯებისთვის.

სახელმწიფო ბიუჯეტში შემოსულობები და გადასახდელები აღირიცხება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მეშვეობით, რაც საშუალებას იძლევა ბიუჯეტის შემოსავლები და ხარჯები დაჯგუფდეს ეკონომიკური ხასიათის, ფუნქციონალური ღონისძიებების, ორგანიზაციული სტრუქტურის და სხვა მახასიათებლების მიხედვით.

ბიუჯეტის შემოსულობებია საანგარიშო პერიოდში ბიუჯეტში მიღებული ფულადი სახსრების ერთობლიობა.

ბიუჯეტის გადასახდელებია საანგარიშო პერიოდში ბიუჯეტიდან გასაცემი ფულადი სახსრების ერთობლიობა.

სამთავრობო პროგრამა 2025-2028 „მხოლოდ მშვიდობით ღირსებით კეთილდღეობით ევროპისკენ“

საქართველოს მთავრობის ძალისხმევა მიმართული იქნება შემდეგ საკვანძო სფეროებზე:

1. **დემოკრატიული განვითარება** აღნიშნული მიმართულება მოიაზრებს სახელმწიფო ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებებისა და მათი დაცვის ინსტიტუციური მექანიზმების გაძლიერებას.

გამჭვირვალე, ანგარიშვალდებული და ეფექტიანი, შედეგებზე ორიენტირებული სახელმწიფო მართვის სისტემის ჩამოყალიბების უზრუნველსაყოფად, ევროპული საჯარო მმართველობის პრინციპების შესაბამისად, უწყვეტად გაგრძელდება საჯარო მმართველობის რეფორმა და საჯარო სამსახურის სრულყოფა. გაძლიერდება პოლიტიკის დაგეგმვის ეფექტიანი და ეფექტური სისტემის მხარდაჭერა და უზრუნველყოფილი იქნება მისი შემდგომი გაუმჯობესება გამოვლენილი საჭიროებებისა და საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის საფუძველზე. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარების მხარდაჭერის მიზნით, რეგიონული განვითარების ფონდის ფარგლებში, 2 მილიარდ ლარზე მეტი იქნება გამოყოფილი შემდეგი 4 წლის განმავლობაში.

მომდევნო ოთხი წლის განმავლობაში მთავრობა გააგრძელებს და გააძლიერებს ზრუნვას ადამიანის უფლებების უმაღლესი სტანდარტით დასაცავად. ამ მიზნით, თანმიმდევრულად და მტკიცედ განხორციელდება ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმებით განსაზღვრული პოლიტიკა.

2. **ეკონომიკური განვითარება** საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა საბაზრო ეკონომიკის ჩარჩოს გაძლიერებას, მაკროეკონომიკური სტაბილურობის გაუმჯობესებასა და მდგრადი ეკონომიკური ზრდისთვის მყარი ფუნდამენტის შექმნას ეფუძნება, რაც პირდაპირ არის დაკავშირებული სწრაფ ეკონომიკურ განვითარებასთან, ეკონომიკის სტრუქტურის გაუმჯობესებასა და ინკლუზიურობის ზრდასთან. მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა მიმართული იქნება მაკროეკონომიკური სტაბილურობის შენარჩუნებაზე, საინვესტიციო გარემოს შემდგომ გაუმჯობესებასა და ეკონომიკის სტრუქტურულ გაჯანსაღებაზე, რომლის ძირითადი მხარდამჭერიც იქნება პროდუქტიულობისა და ინვესტიციების ზრდისკენ, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებისკენ, საექსპორტო პოტენციალის გაფართოებისა და ვაჭრობის ხარისხობრივი გაუმჯობესებისკენ მიმართული რეფორმები. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ეკონომიკურ შესაძლებლობებსა და საბაზისო სერვისებზე ხელმისაწვდომობის ზრდას, რაც ხელს შეუწყობს მოწყვლადი ჯგუფების ჩართულობასა და ინტეგრირებას ეკონომიკურ აქტივობაში. საქართველოსთვის ტურიზმის სექტორის გაძლიერება და ამ მიმართულებით ქვეყნის პოტენციალის ათვისება მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს. შესაბამისად, ბოლო წლების განმავლობაში აქცენტი გაკეთდა ახალი ტურისტული ბაზრების ათვისებასა და ტურიზმის ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე. მათ შორის, არაერთი ინფრასტრუქტურული პროექტი განხორციელდა სამთო-სათხილამურო კურორტების განვითარების მიზნით.

3. სოციალური პოლიტიკა და ადამიანური კაპიტალის განვითარება საქართველოს მთავრობის ხედვაა, უზრუნველყოს ძლიერი ადამიანური კაპიტალის განვითარება, რომელიც ხელს შეუწყობს საზოგადოების კეთილდღეობას. მნიშვნელოვანი აქცენტი კეთდება შესაძლებლობების განვითარებაზე, ჯანდაცვისა და სოციალური დაცვის ღირსეული სისტემის მხარდაჭერაზე, რათა უზრუნველყოფილი იყოს თითოეული მოქალაქის პოტენციალის სრული რეალიზება, ახალი თაობისთვის უკეთესი მომავლის შექმნა და თითოეული მოქალაქისთვის ხარისხიანი ცხოვრების უზრუნველყოფა. ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის შემდგომი განვითარებისთვის, მთავრობისთვის კვლავ პრიორიტეტული იქნება საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამის ეფექტიანი განხორციელება. სხვადასხვა სოციალური დახმარების პარალელურად, გაგრძელდება დასაქმებისა და მხარდამჭერი სოციალური მომსახურებების განვითარებისკენ მიმართული ღონისძიებები, რაც უზრუნველყოფს სოციალური დაცვის ჰოლისტური ინტერვენციების განხორციელებას. მოსახლეობის კეთილდღეობის ხელშეწყობის მიზნით, მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტი აქტიური შრომის ბაზრის განვითარების ხელშეწყობაა, რაც მოსახლეობის სოციალურეკონომიკური კეთილდღეობის უმთავრესი განმაპირობებელი ფაქტორია. საქართველოს მთავრობა მიზნად ისახავს ინკლუზიური, ხარისხიანი და თანამედროვე მოთხოვნებზე მორგებული განათლების სისტემის განვითარებას, რომელიც შესაძლებლობას აძლევს თითოეულ მოქალაქეს, მიიღოს განათლება თავისი უნარების მაქსიმალური განვითარებისთვის. თანამედროვე მსოფლიოში, სადაც ცოდნა და ტექნოლოგიური პროგრესი სწრაფად ვითარდება, ხარისხიანი და ხელმისაწვდომი განათლება საზოგადოებისთვის კრიტიკულად მნიშვნელოვანია.

4. საგარეო პოლიტიკა და თავდაცვა საქართველოს მთავრობის ხედვა საგარეო პოლიტიკისა და თავდაცვის მიმართულებით ორიენტირებულია ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის მშვიდობიანი გზით აღდგენისა და სუვერენიტეტის განმტკიცებაზე, რეგიონში სტაბილურობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფაზე, საქართველოს ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციასა და საერთაშორისო პარტნიორებთან ურთიერთობების გაღრმავებაზე. 2020 – 2024 წლები უპრეცედენტო საერთაშორისო ტურბულენტობით აღინიშნა. რუსეთუკრაინის ომმა საფუძვლიანად შეარყია საერთაშორისო წესრიგი და როგორც ევროპულ, ისე გლობალურ უსაფრთხოებას ეგზისტენციური საფრთხე შეუქმნა. ამგვარ კრიტიკულ ვითარებაში საქართველოს საგარეო პოლიტიკა გამორჩეული იყო სიმტკიცითა და თანმიმდევრულობით, ვინაიდან იგი ემყარებოდა როგორც ქვეყნის კონსტიტუციით განსაზღვრულ ფუნდამენტურ ღირებულებებსა და ფასეულობებს, ისე საერთაშორისო სამართლის ფუნდამენტური პრინციპების მიმართ საქართველოს ერთგულებას. მომდევნო წლების განმავლობაში, კვლავაც გარანტირებული იქნება საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ურყეობა. საქართველო გააგრძელებს მტკიცე, პრაგმატული და შედეგებზე ორიენტირებული პოლიტიკის გატარებას. საქართველოს მთავრობისთვის უმთავრეს პრიორიტეტად რჩება ქვეყნის გამთლიანება და ტერიტორიული მთლიანობის მშვიდობიანი გზით აღდგენა. ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება საერთაშორისო დღის წესრიგში საკითხის მაღალ დონეზე შენარჩუნებასა და მხარდაჭერის გაძლიერებას.

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონი სრულ თანხვედრაშია სამთავრობო პროგრამასთან და ხორციელდება შემდეგი პრიორიტეტების მიხედვით:

სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები

დაგეგმილი ღონისძიებები

➤ სოციალური მიმართულებით

ჯანდაცვისა და სოციალური დაცვის პროგრამების დასაფინანსებლად საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაფინანსება გაზრდილია 990,0 მლნ ლარზე მეტით (ბიუჯეტის პირველად ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 120,0 მლნ ლარით), რომლის ფარგლებში გათვალისწინებულია:

- 70 წლის და მეტი ასაკის პენსიონერთა პენსია იზრდება 35 ლარით და განისაზღვრება 450 ლარის ოდენობით. ამავე კატეგორიის პენსიონერთა პენსია მაღალმთიან დასახლებებში თითქმის 540 ლარს გაუტოლდება;
- 70 წლამდე პირთა პენსია, სამთავრობო პროგრამის შესაბამისად ასევე იზრდება 35 ლარით და განისაზღვრება 350 ლარის, ხოლო მაღალმთიან დასახლებებში 420 ლარის ოდენობით
- გარდა პენსიისა, გათვალისწინებულია შეზღუდული შესაძლებლობის პირთა სოციალური გასაცემლის ზრდა 35 ლარით;
- ჯამში სოციალური პროგრამების დაფინანსება შეადგენს 6,35 მილიარდ ლარს;
- ჯანდაცვის პროგრამების დასაფინანსებლად გამოყოფილია 1,96 მილიარდი ლარი, მათ შორის გათვალისწინებულია პირველადი ჯანდაცვის პერსონალის ხელფასების 10%-იანი ზრდა;
- დევნილთა სახლებით უზრუნველყოფის მიზნით გათვალისწინებულია 240,0 მლნ ლარი.

➤ განათლების მიმართულებით

განათლების და მეცნიერების მიმართულებით დაფინანსება გაზრდილია 570,0 მლნ ლარზე მეტით (ბიუჯეტის პირველად ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 200,0 მლნ ლარით), რომლის ფარგლებშიც:

- საჯარო სკოლების დაფინანსებაზე მიიმართება დამატებით 290,0 მლნ ლარი, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდება მიმდინარე წლის ივლისიდან გაზრდილი ხელფასების სრულად დაფინანსება;
- გათვალისწინებულია საჯარო სკოლების ადმინისტრაციული პერსონალის და მანდატურის ხელფასების 10%-იანი ზრდა;
- საჯარო სკოლების მშენებლობა-რეაბილიტაციისთვის გამოყოფილია 600,0 მლნ ლარზე მეტი;
- საბავშვო ბაღების მშენებლობა-რეაბილიტაციაზე მიიმართება 225,0 მლნ ლარზე მეტი;

გარდა ამისა, მუნიციპალიტეტების გაზრდილი შემოსავლების ფარგლებში შესაძლებელი იქნება საბავშვო ბაღების თანამშრომელთა ხელფასების ზრდა.

- კულტურისა და სპორტის დაფინანსებაზე ნაერთი ბიუჯეტიდან მიმართება მილიარდ ლარზე მეტი, ხოლო სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგლებში გათვალისწინებულია 600 მლნ ლარამდე;
- თავდაცვისა და უსაფრთხოების მიმართულებით:
 - თავდაცვის, შინაგან საქმეთა სამინისტროს და უსაფრთხოების სამსახურების დაფინანსება იზრდება 500,0 მლნ ლარზე მეტით, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდება პოლიციელებისა და ჯარისკაცების ხელფასების 10%-იანი ზრდა;
 - თავდაცვის ინფრასტრუქტურასა და შესაძლებლობების განვითარებისათვის გათვალისწინებულია 490,0 მლნ ლარი (გასათვალისწინებელია რომ ამ მიმართულებებით წელს დამატებით დაგეგმილია 160,0 მლნ ლარამდე გამოყოფა);
- ინფრასტრუქტურა

ჯამში, ნაერთი ბიუჯეტიდან ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე მიმართება 7,9 მილიარდ ლარზე მეტი, მათ შორის:

 - საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებაზე მიმართება 1,4 მილიარდ ლარამდე, მათ შორის ჩქაროსნული მაგისტრალების მშენებლობას მოხმარდება 900 მილიონ ლარამდე;
 - მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისთვის გათვალისწინებულია 2,6 მილიარდ ლარამდე;
 - წყალმომარაგებისა და წყალარინების სექტორის გაუმჯობესებაზე მიმართება 500,0 მლნ ლარზე მეტი;
 - საგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურაზე მიმართება 1 მილიარდ ლარზე მეტი;
 - ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებაზე გათვალისწინებულია 150,0 მლნ ლარზე მეტი;
 - პროექტის წინა ვერსიისგან განსხვავებით, სპორტული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაციაზე, სამთავრობო პროგრამის შესაბამისად გამოყოფილია 200,0 მლნ ლარი, მათ შორის გათვალისწინებულია თბილისში ახალი საფეხბურთო სტადიონის მშენებლობის დაწყება.
- მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობის მიზნით 2025 წელს გათვალისწინებულია 240,0 მლნ ლარზე მეტი, ხოლო ინოვაციების ხელშეწყობის მიმართულებით გათვალისწინებულია 45,0 მილიონ ლარზე მეტი
- სოფლის მეურნეობის პროგრამების დაფინანსებისთვის გათვალისწინებულია 681,3 მლნ ლარამდე;
- გარემოს დაცვის პროგრამების დაფინანსებისთვის გამოყოფილია 245,0 მლნ ლარზე მეტი;
- საჯარო მოხელეთა ანაზღაურება

2022 წელს საჯარო მოხელეთა ანაზღაურების მარეგულირებელ კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების შესაბამისად 2025 წელს გათვალისწინებულია საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებულთა ანაზღაურების 10%-იანი ზრდა;

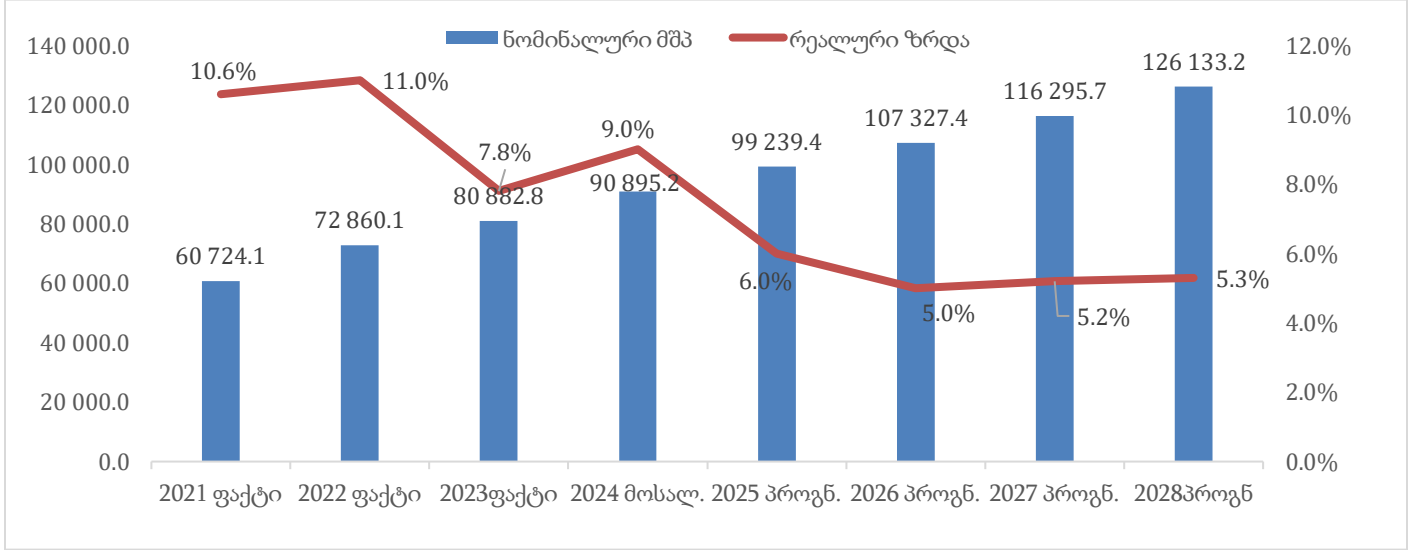
ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრები

2025 წლისთვის ძირითადი მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები კვლავ შედარებით კონსერვატიულად არის დაგეგმილი და ამავდროულად გრძელდება ფისკალური კონსოლიდაცია, კერძოდ:

- რეალური ეკონომიკური ზრდა დაგეგმილია 6,0%-ის ოდენობით, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში რეალური ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი 5,2%-ს შეადგენს;
- მშპ-ის დეფლატორის პროგნოზი 3%-ს შეადგენს და იგივე მაჩვენებელი შენარჩუნებულია მომდევნო წლებშიც;
- საშუალო ინფლაციის პროგნოზი მიმდინარე წელს მიზნობრივ მაჩვენებელზე მნიშვნელოვნად ნაკლებია და 1,0%-ს შეადგენს, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში მიზნობრივი მაჩვენებლის ფარგლებშია (3%);
- ნომინალური მშპ-ის პროგნოზი განსაზღვრულია 99,2 მლრდ ლარის ოდენობით, ხოლო ერთ სულ მოსახლეზე გადაანგარიშებული მთლიანი შიდა პროდუქტი 9 700 დოლარს აჭარბებს. 2028 წლისთვის პროგნოზირებულია ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდა 126,0 მლრდ ლარამდე, რაც ერთ სულ მოსახლეზე გადაანგარიშებით 12 000 დოლარს გადააჭარბებს;
- ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები განისაზღვრება 25,3 მლრდ ლარის ოდენობით, რაც მშპ-ს 25,5%-ია;
- ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი შეადგენს მშპ-ს 2,5%-ს, ხოლო მთავრობის ვალის მაჩვენებელი მშპ-ს 35,9%-ის ფარგლებშია.
- 2025 წლის ბიუჯეტი, ასევე საშუალოვადიანი პარამეტრები დაგეგმილია „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით განსაზღვრული ფისკალური წესების ზღვრული პარამეტრების ფარგლებში. სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტი შეადგენს მშპ-ის 2,5%-ს (დადგენილი ზღვარი - მშპ-ის 3%), ხოლო მთავრობის ვალი - მშპ-ის 35,9%-ს (დადგენილი ზღვარი - მშპ-ის 60%).

დასახელება	2021 ფაქტი	2022 ფაქტი	2023 ფაქტი	2024 მოსალ.	2025 პროგნ.	2026 პროგნ.	2027 პროგნ.	2028 პროგნ.
რეალური მშპ (ზრდის ტემპი)	10,6%	11,0%	7,8%	9,0%	6,0%	5,0%	5,2%	5,3%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	60 724,1	72 860,1	80 882,8	90 895,2	99 239,4	107 327,4	116 295,7	126 133,2
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე (აშშ დოლარი)	5 083,6	6 731,2	8 284,0	9 027,3	9 748,1	10 542,5	11 423,5	12 389,8
სამომხმარებლო ფასების ინდექსი (საშუალო პერიოდის განმავლობაში)	9,6%	11,9%	2,5%	1,0%	3,2%	3,0%	3,0%	3,0%
სამომხმარებლო ფასების ინდექსი, პერიოდის ბოლოს (ინფლაცია წლის ბოლოსთვის)	13,9%	9,8%	0,4%	1,0%	3,2%	3,0%	3,0%	3,0%

დასახელება	2021 ფაქტი	2022 ფაქტი	2023 ფაქტი	2024 მოსაღ.	2025 პროგნ.	2026 პროგნ.	2027 პროგნ.	2028 პროგნ
მიმდინარე ანგარიში (%-ულად მშპ-თან)	-10,3%	-4,4%	-5,6%	-4,7%	-4,3%	-4,1%	-3,9%	-3,7%
მშპ-ს დეფლატორი	10,2%	8,1%	2,9%	3,1%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
მთავრობის ვალი %-ულად მშპ-სთან	49,1%	39,2%	38,9%	36,8%	35,9%	35,4%	34,9%	34,4%

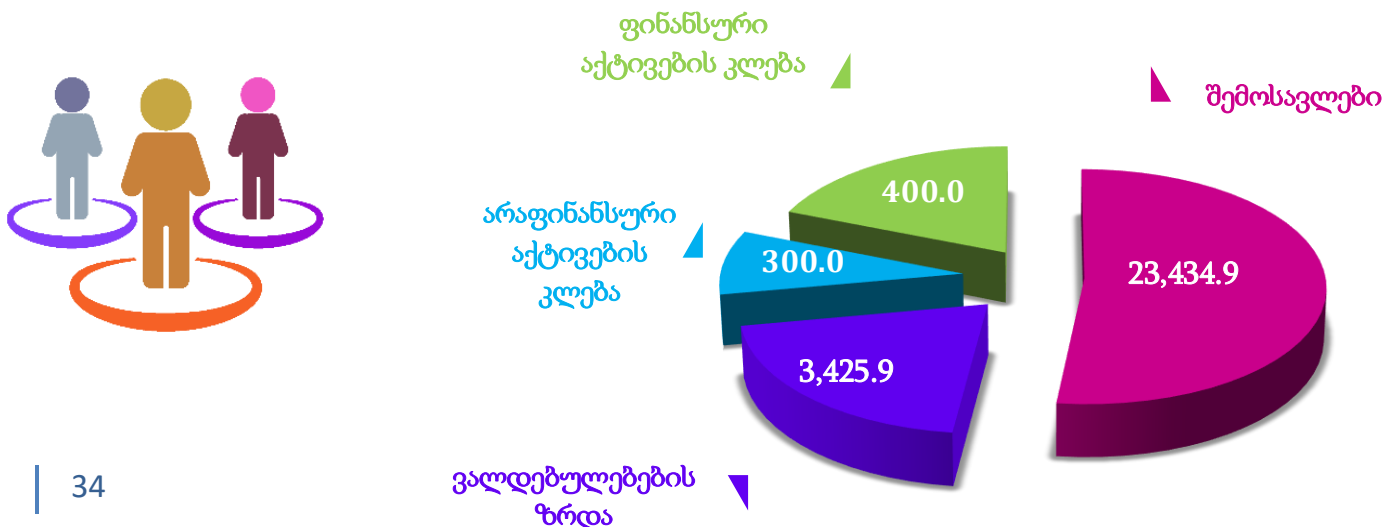

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები

კანონის მიხედვით, საქართველოს 2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის შემოსულობების ჯამური მაჩვენებელი 2024 წლის თავდაპირველ პროგნოზთან შედარებით გაზრდილია 2 991,3 მლნ ლარით და განისაზღვრება 27 560,8 მლნ ლარის ოდენობით.

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების სტრუქტურა

მლნ ლარი

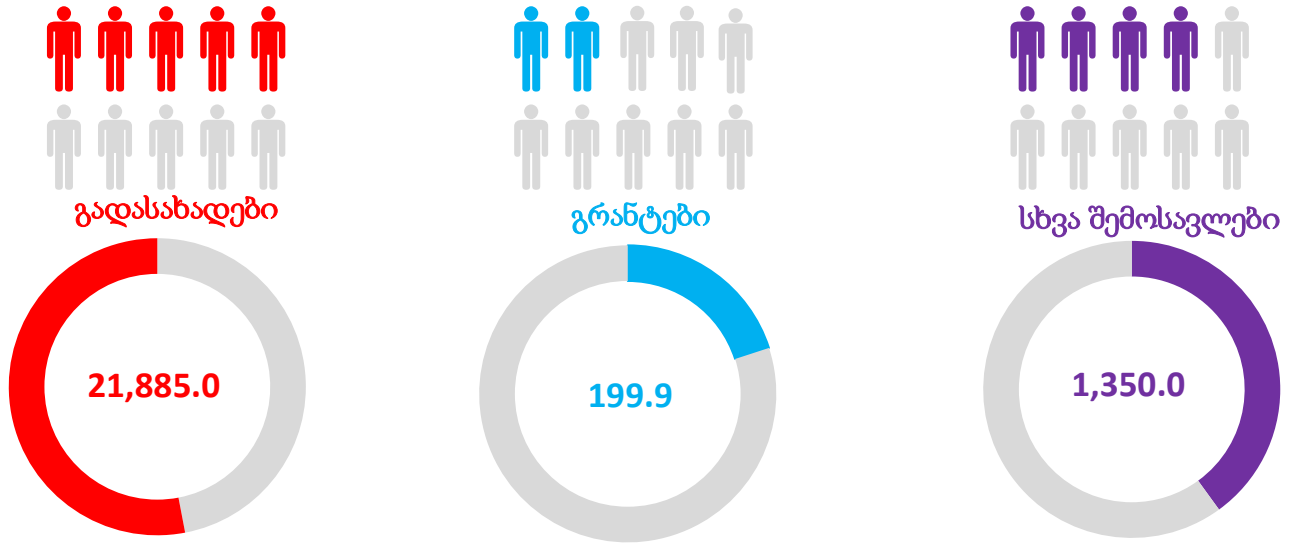
სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები

შემოსავლები - 23 434,9 მლნ ლარია (2024 წლის დამტკიცებულ გეგმასთან შედარებით გაზრდილია 2 703,9 მლნ ლარით), რაც შემოსულობების 85.0%-ს შეადგენს, ხოლო მშპ-ს 23.6%-ია.

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების სტრუქტურა

მლნ. ლარი

დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი	გადახრა (2025-2024)
შემოსავლები	18 716,5	20 731,0	23 434,9	2 703,9
გადასახადები	16 994,2	19 115,0	21 885,0	2 770,0
გრანტები	325,8	266,0	199,9	-66,1
სხვა შემოსავლები	1 396,5	1 350,0	1 350,0	0,0

გადასახადები

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის მიხედვით გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი შეადგენს 21,885.0 მლნ ლარს, მათ შორის:

- ✚ საშემოსავლო გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 7 369.0 მლნ ლარით განისაზღვრა, რაც მშპ-სთან მიმართებაში 7.4%-ს შეადგენს;
- ✚ მოგების გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 3 070,0 მლნ ლარით. მისი მოცულობა მშპ-სთან მიმართებაში მცირედით შემცირებულია და 3,1%-ს შეადგენს.
- ✚ დამატებული ღირებულების გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 8 136.0 მლნ ლარით განისაზღვრა, რაც მშპ-სთან მიმართებაში შეადგენს 8.2%-ს;

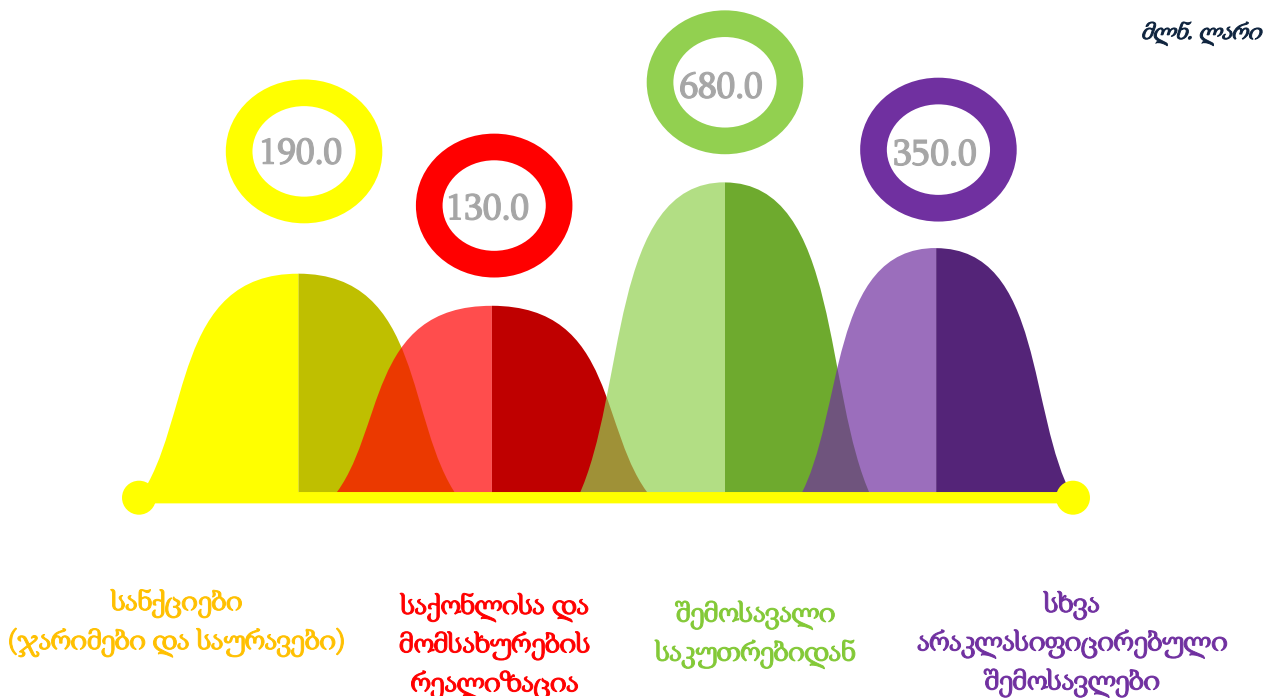
- ✦ აქციზის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 2 650,0 მლნ ლარის ოდენობით და მშპ-სთან მიმართებაში შეადგენს 2,7%-ს.
- ✦ იმპორტის გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 150,0 მლნ ლარით; რაც მშპ-სთან მიმართებით შეადგენს 0.2%-ს.
- ✦ სხვა გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 510,0 მლნ ლარით. რაც მშპ-სთან მიმართებით შეადგენს 0.5%-ს.

გრანტები

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონში გრანტების საპროგნოზო მაჩვენებელი 199.9 მლნ ლარს შეადგენს. გრანტების საპროგნოზო მაჩვენებელი შეადგენს ბიუჯეტის შემოსავლების 0,9%-ს, ხოლო მთლიანი შიდა პროდუქტის 0.2%-ს.

სხვა შემოსავლები

სხვა შემოსავლების პროგნოზი 2024 წლის დამტკიცებულ გეგმასთან შედარებით უცვლელია და განისაზღვრება 1 350,0 მლნ ლარის ოდენობით;

არაფინანსური აქტივების კლება

- არაფინანსური აქტივების კლების (პრივატიზაცია) სახით მისაღები თანხების გეგმა შეადგენს 300.0 მლნ ლარს;

ფინანსური აქტივების კლება

- ფინანსური აქტივების კლების (სესხების დაბრუნება) მაჩვენებელი განისაზღვრა 400.0 მლნ ლარის ოდენობით;

ვალდებულების ზრდა

ვალდებულებების ზრდის სახით მისაღები სახსრები განისაზღვრა 3 425,9 მლნ ლარის ოდენობით მათ შორის:

- საშინაო ფასიანი ქაღალდების გამოშვებით მისაღები სახსრები შეადგენს 1 600,0 მლნ ლარს.
- საინვესტიციო კრედიტების მაჩვენებელი შეადგენს 1 225,9 მლნ ლარს;
- საბიუჯეტო დახმარების სახით მისაღები კრედიტების მაჩვენებელი შეადგენს 600,0 მლნ ლარს.

ამავდროულად ბიუჯეტი ითვალისწინებს ვალის დაფარვას 1 410,0 მლნ ლარის ოდენობით, შესაბამისად ვალდებულებების წმინდა ზრდა 2 009,1 მლნ ლარს შეადგენს.

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები

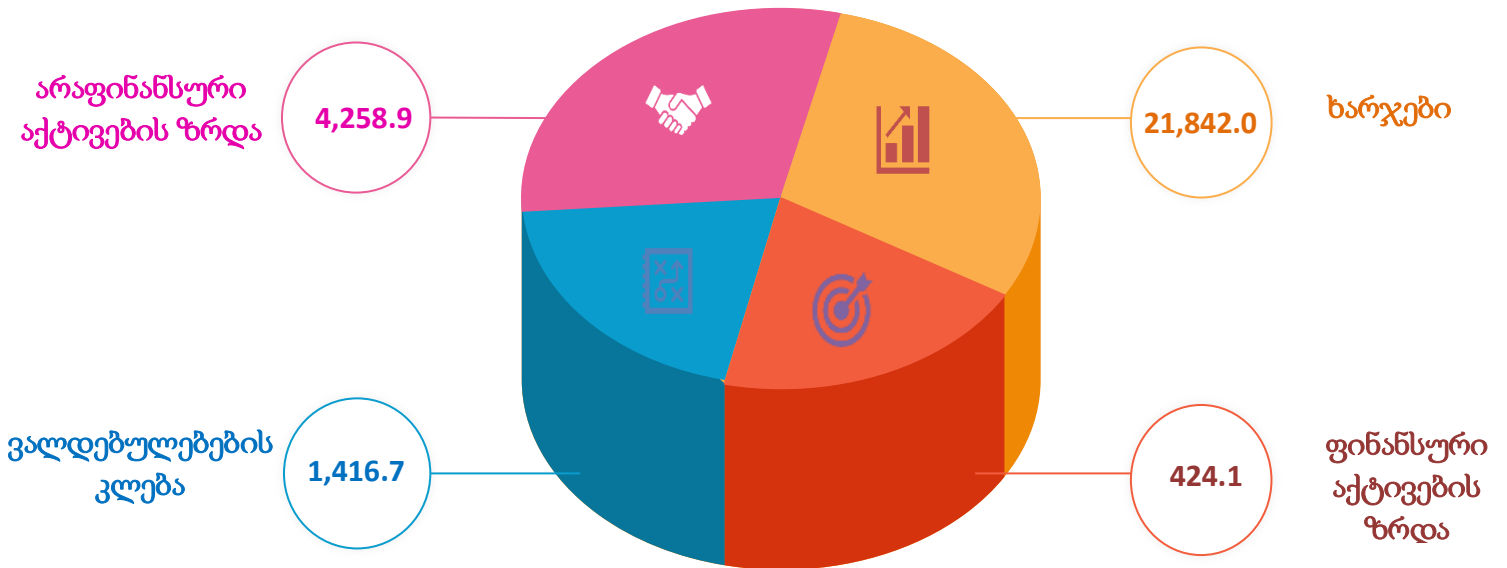
2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის მიხედვით გადასახდელების მთლიანი მოცულობა დაგეგმილია 27,941.7 მლნ ლარის ოდენობით, რაც 2,911.3 მლნ ლარით აჭარბებს 2024 წლის დამტკიცებულ ბიუჯეტს, ხოლო მთლიანი შიდა პროდუქტის 28,2% შეადგენს.

მლნ ლარი

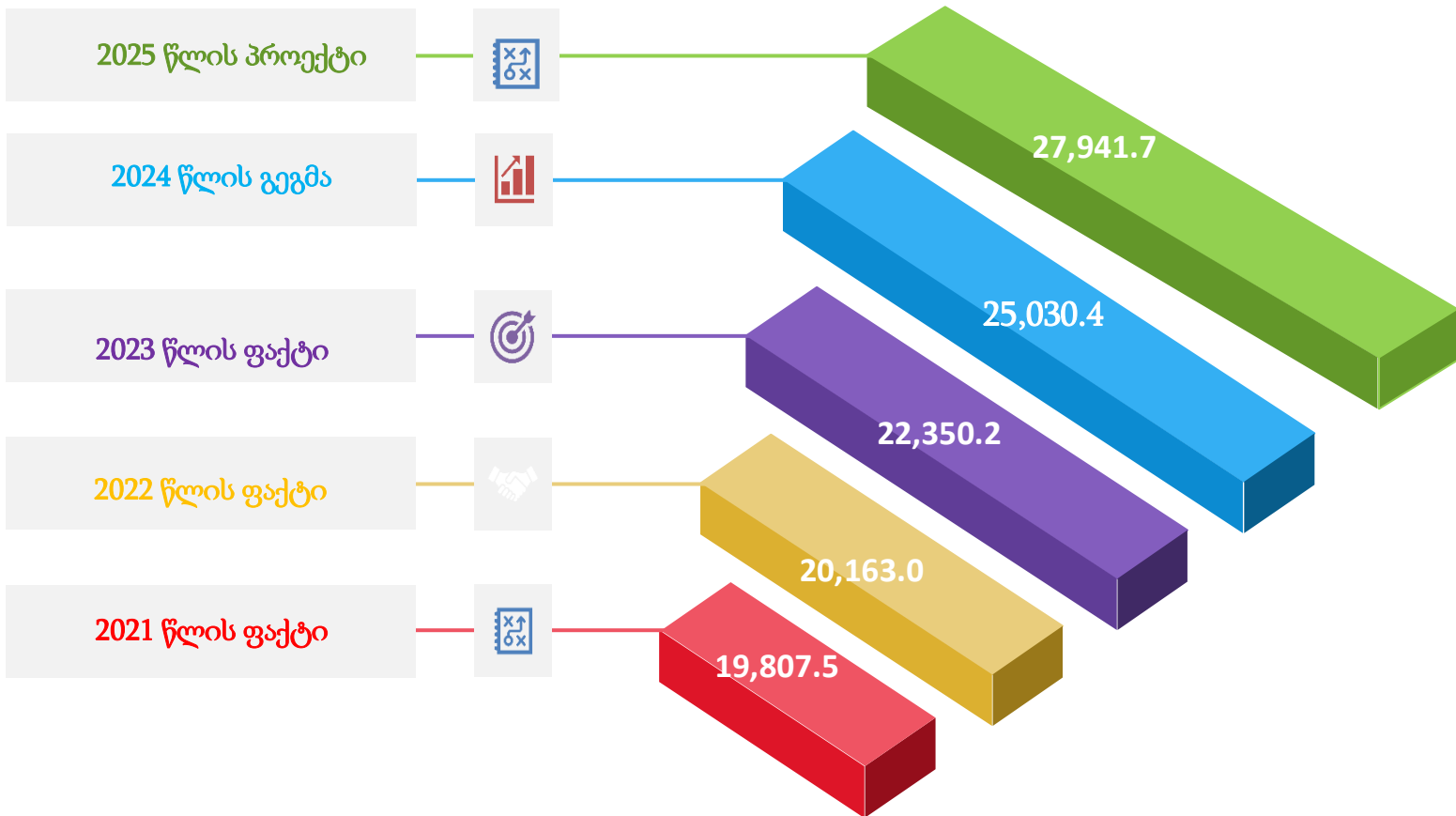
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
გადასახდელები	22 350,2	25 030,4	27 941,7
ხარჯები	16 928,5	19 120,9	21 842,0
არაფინანსური აქტივების ზრდა	3 972,9	4 180,6	4 258,9
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	355,9	305,6	424,1
ვალდებულებების კლება	1 092,9	1 423,4	1 416,7

გადასახდელების სტრუქტურა

მლნ ლარი

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები
(მლნ ლარი)

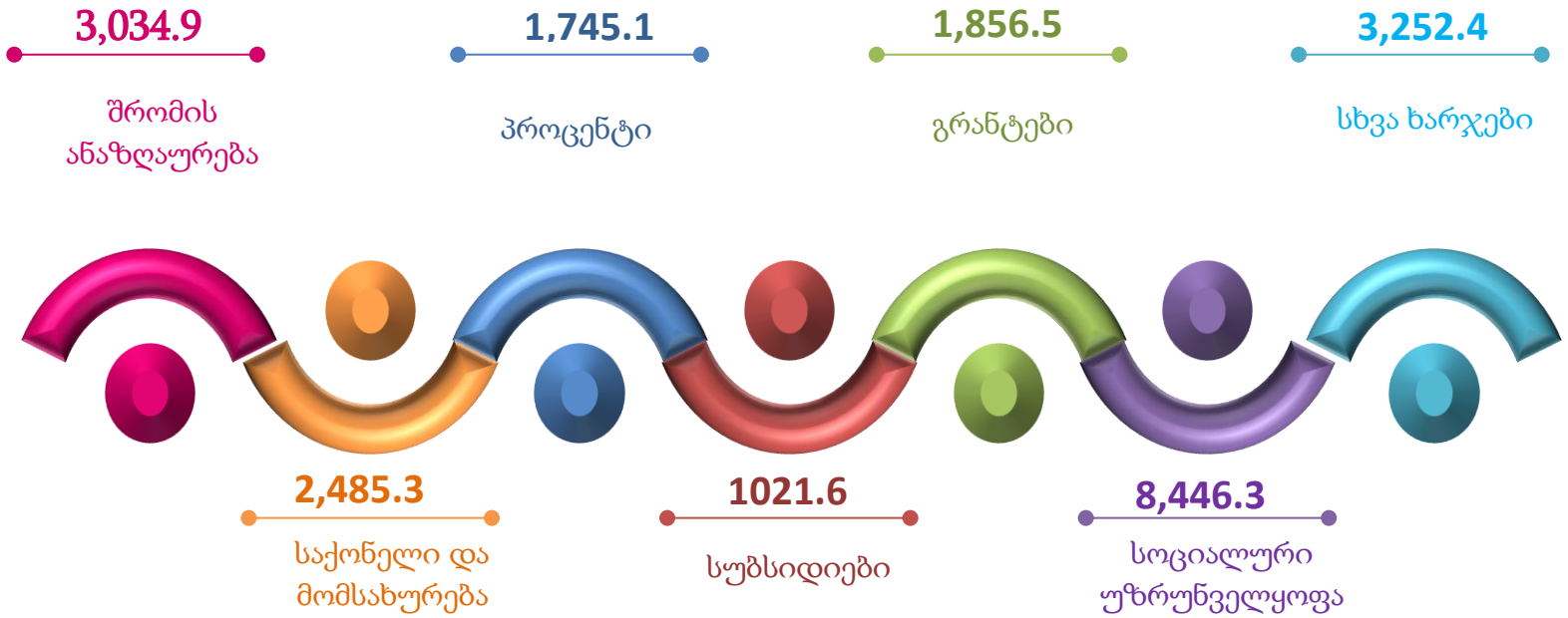

ხარჯები

2025 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტი კანონში მიმდინარე ხარჯების ჯამური მოცულობა შეადგენს 19,464.7 მლნ ლარს. კაპიტალური ხარჯების მოცულობა შეადგენს 7,060.0 ლარს, სადაც არაფინანსური და ფინანსური აქტივების ზრდის მუხლების გარდა, კაპიტალური ხარჯებისთვის 937,5 მლნ ლარი გათვალისწინებულია სხვა ხარჯების მუხლში, ხოლო 1,439.9 მლნ ლარი გრანტების მუხლში.

ხარჯების სტრუქტურა (მლნ ლარი)

არაფინანსური აქტივების ზრდა

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონში არაფინანსური აქტივების ზრდის მუხლი განისაზღვრა 4,258.9 მლნ ლარის ოდენობით, რაც 78.3 მლნ ლარით მეტია 2024 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელსთან მიმართებაში.

ფინანსური აქტივების ზრდა

2025 წელს ფინანსური აქტივების ზრდის მუხლი განისაზღვრა 424.1 მლნ ლარით, რაც 118.5 მლნ ლარით მეტია 2024 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელსთან.

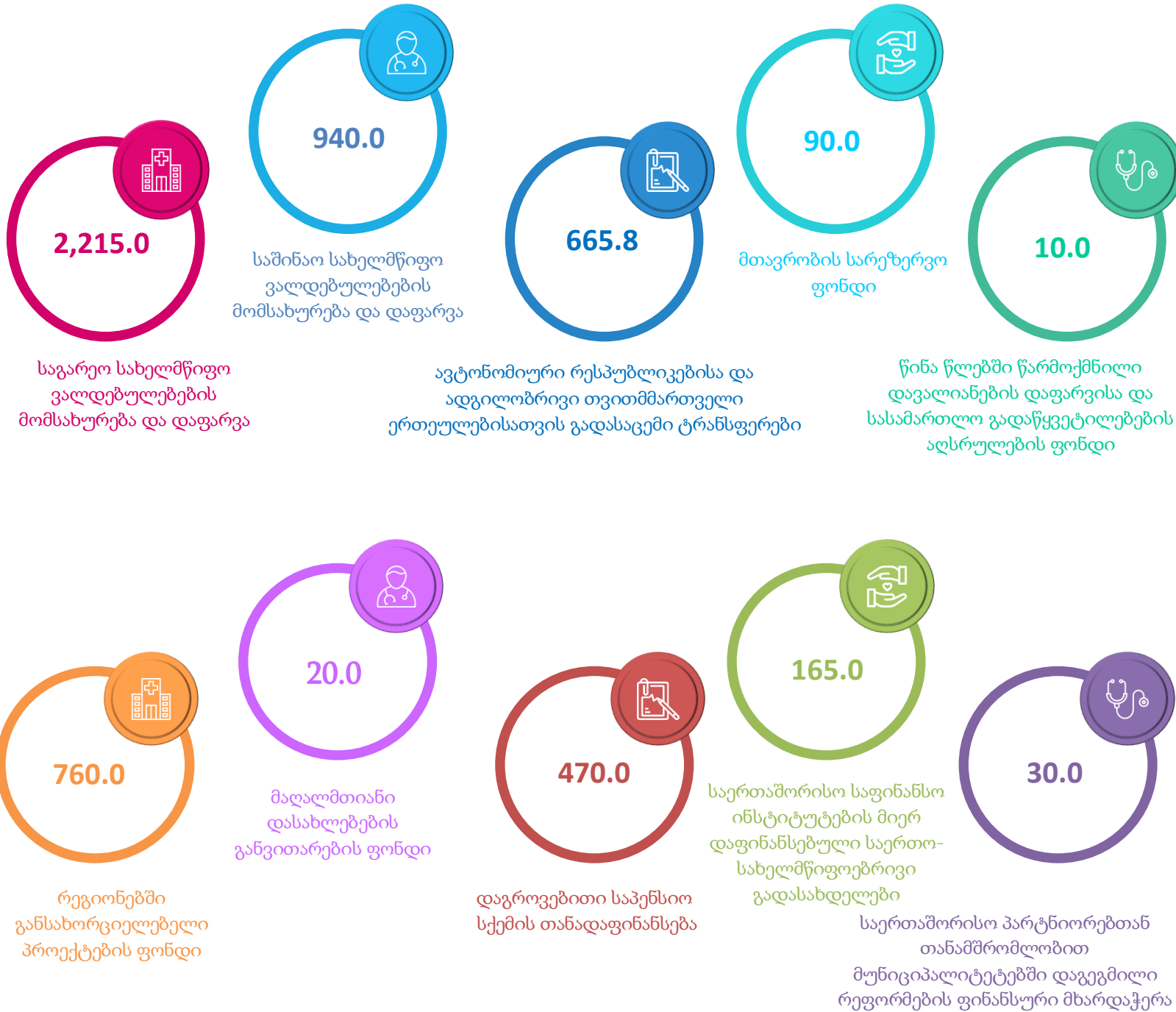
ვალდებულებების კლება

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონში ვალდებულებების კლება შეადგენს 1,416.7 მლნ ლარს, საიდანაც 1,825.8 მლნ ლარი მიმართული იქნება საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების დაფარვაზე, ხოლო 1.600.0 მლნ ლარი - სახელმწიფო საშინაო ვალდებულებების დაფარვაზე.

საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები

საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების მთლიანი მოცულობა შეადგენს 5 400,3 მლნ ლარს, მათ შორის:

ათასი ლარი

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება

ათასი ლარი

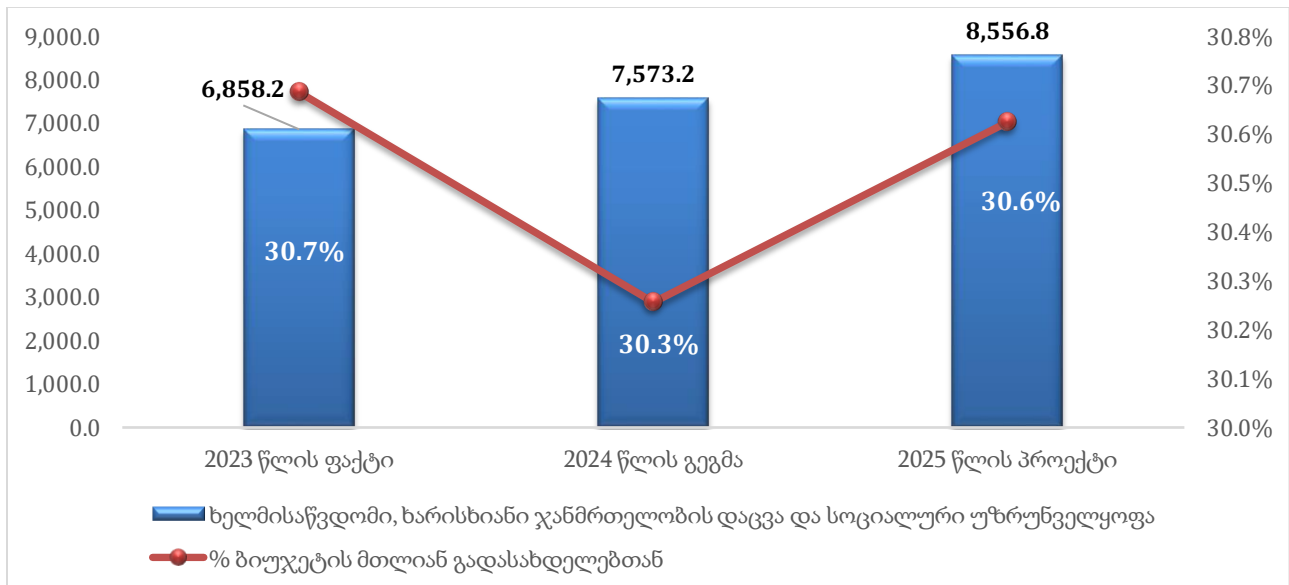
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025წლის პროექტი	გადახრა
შემოსულობები	22,680,018.6	24,569,492.5	27,560,759.0	3,015,366.5
შემოსავლები	18,716,484.4	20,731,000.0	23,434,909.0	2,703,909.0
გადასახადები	16,994,174.8	19,115,000.0	21,885,000.0	2,770,000.0
საშემოსავლო გადასახადი	5,574,816.6	6,345,066.0	7,369,000.0	1,023,934.0
მოგების გადასახადი	2,018,166.5	2,690,000.0	3,070,000.0	380,000.0
დამატებითი ღირებულების გადასახადი	6,793,665.8	7,388,334.0	8,136,000.0	747,666.0
აქციზი	2,270,263.9	2,375,000.0	2,650,000.0	275,000.0
იმპორტის გადასახადი	151,212.0	150,000.0	150,000.0	0.0
სხვა გადასახადები	186,050.0	166,600.0	510,000.0	343,400.0
გრანტები	325,789.8	266,000.0	199,909.0	-66,091.0
სხვა შემოსავლები	1,396,519.8	1,350,000.0	1,350,000.0	0.0
არაფინანსური აქტივების კლება	203,359.0	200,000.0	300,000.0	100,000.0
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	290,848.8	300,000.0	400,000.0	124,100.0
სესხები	289,253.9	300,000.0	421,650.0	121,650.0
ვალუტა და დეპოზიტები	0.0	0.0	0.0	0.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	1,595.0	0.0	2,450.0	2,450.0
ვალდებულებების ზრდა	3,469,326.4	3,338,492.5	3,425,850.0	87,357.5
საშინაო	1,459,421.4	1,500,000.0	1,600,000.0	100,000.0
საგარეო	2,009,905.0	1,838,492.5	1,825,850.0	-12,642.5
გადასახდელები	22,350,179.4	25,030,420.8	27,941,729.3	2,938,633.5
ხარჯები	16,928,503.5	19,120,890.3	21,841,973.7	2,721,083.4
შრომის ანაზღაურება	2,177,166.7	2,577,281.4	3,034,999.8	457,718.4
საქონელი და მომსახურება	2,138,984.7	2,232,047.8	2,485,313.5	253,265.7
პროცენტი	1,182,238.8	1,540,039.0	1,745,027.0	204,988.0
სუბსიდიები	943,790.3	1,044,923.0	1,021,593.0	-23,330.0
გრანტები	1,423,282.9	1,513,038.2	1,856,471.5	343,433.3
სოციალური უზრუნველყოფა	6,805,914.4	7,470,410.0	8,446,261.7	975,851.7
სხვა ხარჯები	2,257,125.7	2,743,150.9	3,252,307.2	509,156.3
არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,972,867.6	4,180,619.5	4,258,922.6	78,303.1
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	355,878.9	305,550.0	424,100.0	145,875.0
ვალუტა და დეპოზიტები	0.0	0.0	0.0	0.0
სესხები	354,352.8	305,550.0	451,425.0	145,875.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	1,526.1	0.0	0.0	0.0
ვალდებულებების კლება	1,092,929.4	1,423,361.0	1,416,733.0	-6,628.0
საშინაო	42,632.4	42,741.0	42,933.0	192.0
საგარეო	1,050,297.0	1,380,620.0	1,373,800.0	-6,820.0
ნაშთის ცვლილება	329,839.2	-460,928.3	-380,970.3	76,733.0

2025 წლის ბიუჯეტის კანონით გათვალისწინებული რიგი პრიორიტეტული ღონისძიებების დაფინანსება

ხელმისაწვდომი, ხარისხიანი ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მლნ ლარი

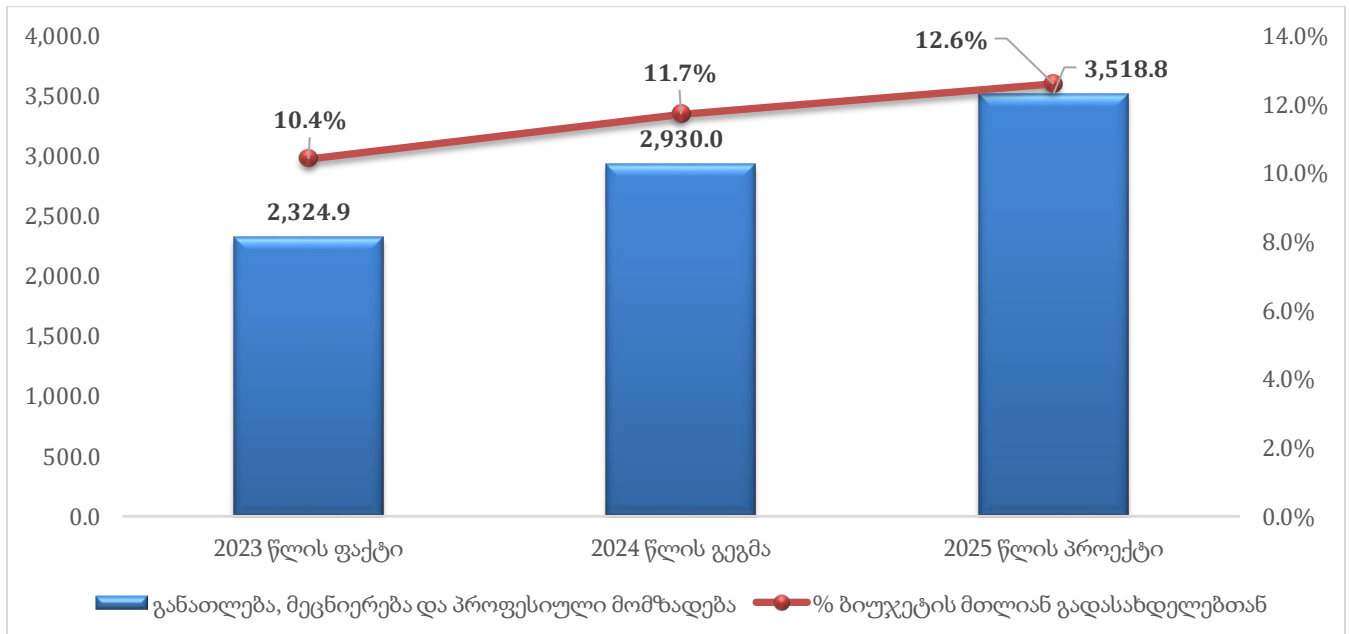
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
მოსახლეობის სოციალური დაცვა	4,987.9	5,635.6	6,353.5
მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა	1,586.4	1,621.5	1,859.0
ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	89.3	107.8	126.6
სამინისტროს სისტემაში შემავალი სამედიცინო და სხვა დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა	74.3	87.7	100.0
დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა	115.2	116.3	112.8
სხვა პროგრამები	5.1	4.3	4.9
სულ	6,858.2	7,573.2	8,556.8

განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება

მლნ ლარი

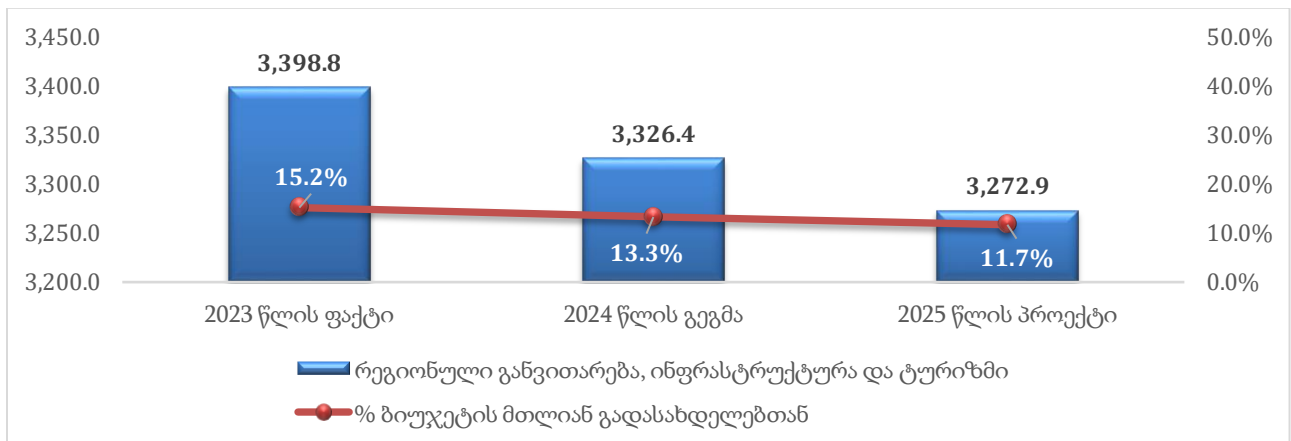
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
სკოლამდელი და ზოგადი განათლება	1,362.6	1,575.0	1,903.7
ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	179.4	361.3	366.0
უმადლესი განათლება	153.2	166.3	171.3
ინფრასტრუქტურის განვითარება	268.3	387.4	538.1
მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	71.3	78.2	86.0
პროფესიული განათლება	103.3	113.0	149.0
განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	57.8	66.5	85.2
სსიპ - საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია	4.7	5.2	5.8
ინკლუზიური განათლება	45.4	56.2	82.3
ინოვაციის, ინკლუზიურობის და ხარისხის პროექტი - საქართველო I2Q (WB)	12.5	20.0	15.5
სხვა პროგრამები	66.4	100.9	115.9
სულ	2,324.9	2,930.0	3,518.8

რეგიონული განვითარება და ინფრასტრუქტურა

მლნ ლარი

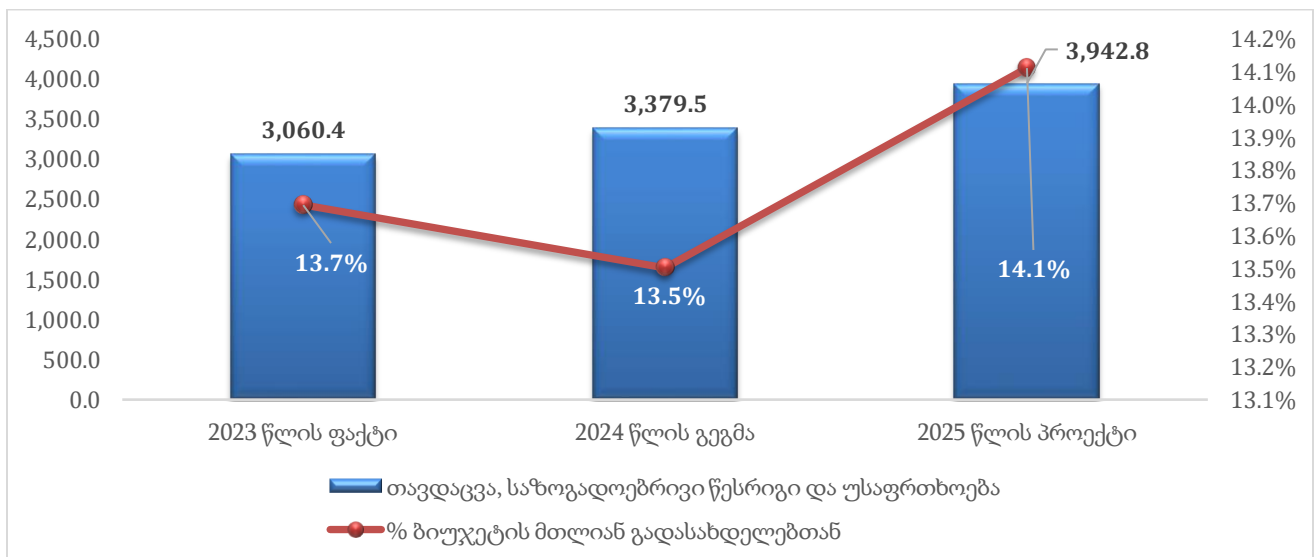
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	1,937.4	1,933.6	1,592.6
რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია	445.7	315.6	227.8
წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია	520.0	550.0	503.2
სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება	76.5	125.0	149.0
სპორტული ინფრასტრუქტურის მხარდამჭერი ღონისძიებები	0.0	0.0	200.0
ანაკლის ღრმაწყლოვანი პორტის განვითარება	2.8	3.4	154.0
ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	205.7	161.0	150.0
მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა	42.6	65.0	75.0
ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	40.4	33.5	48.7
საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება	74.9	81.1	101.8
სივრცითი და ქალაქთმშენებლობითი განვითარება	7.0	9.1	13.6
სხვა პროგრამები	45.8	49.1	57.2
სულ	3,398.8	3,326.4	3,272.9

თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება

მლნ ლარი

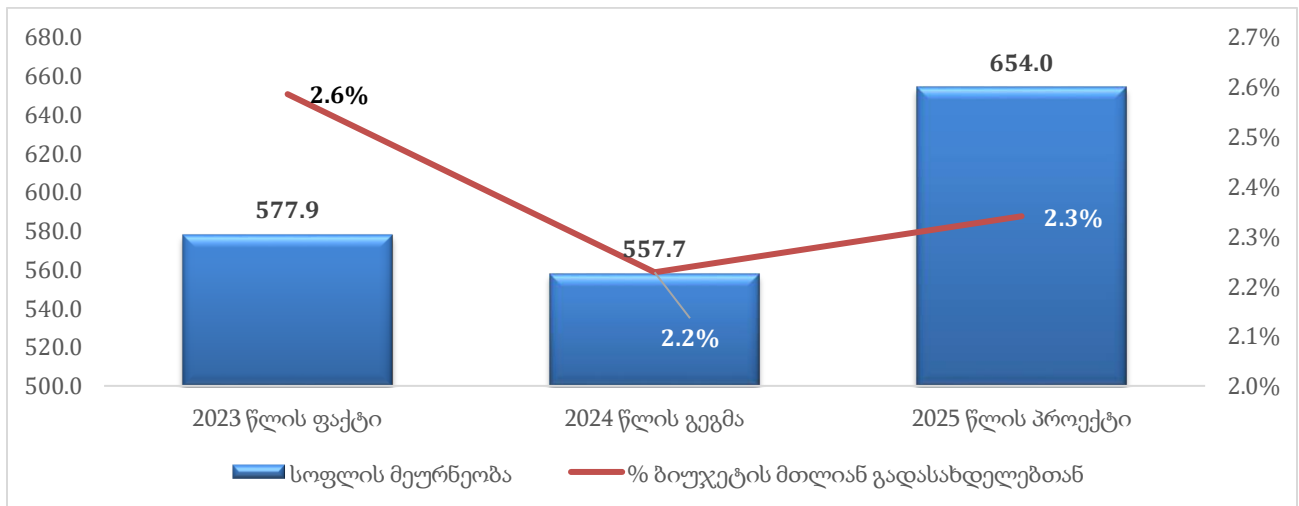
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება	863.4	963.8	1,099.5
თავდაცვის მართვა	479.1	564.6	700.4
საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება	247.6	266.0	303.2
ლოგისტიკური უზრუნველყოფა	274.1	277.9	306.4
სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	142.9	161.2	174.0
სახელმწიფო საზღვრის დაცვა	125.4	154.6	144.3
ინფრასტრუქტურის განვითარება	100.0	100.0	160.0
სამოქალაქო უსაფრთხოების დონის ამაღლება, სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა	131.0	120.0	125.5
თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება	201.3	230.0	330.0
პროფესიული სამხედრო განათლება	82.7	91.4	105.9
ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	69.9	56.6	60.3
დასაცავ პირთა და ობიექტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	76.5	90.8	98.6
ოპერატიულ-ტექნიკური საქმიანობის უზრუნველყოფა	34.9	45.3	48.4
ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია	40.5	44.1	48.3
საქართველოს პროკურატურა	55.5	63.2	70.7
საქართველოს დაზვერვის სამსახური	18.0	21.0	25.5
სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური	14.8	19.0	21.5
სხვა პროგრამები	102.8	110.0	120.3
სულ	3,060.4	3,379.5	3,942.8

სოფლის მეურნეობა

მლნ ლარი

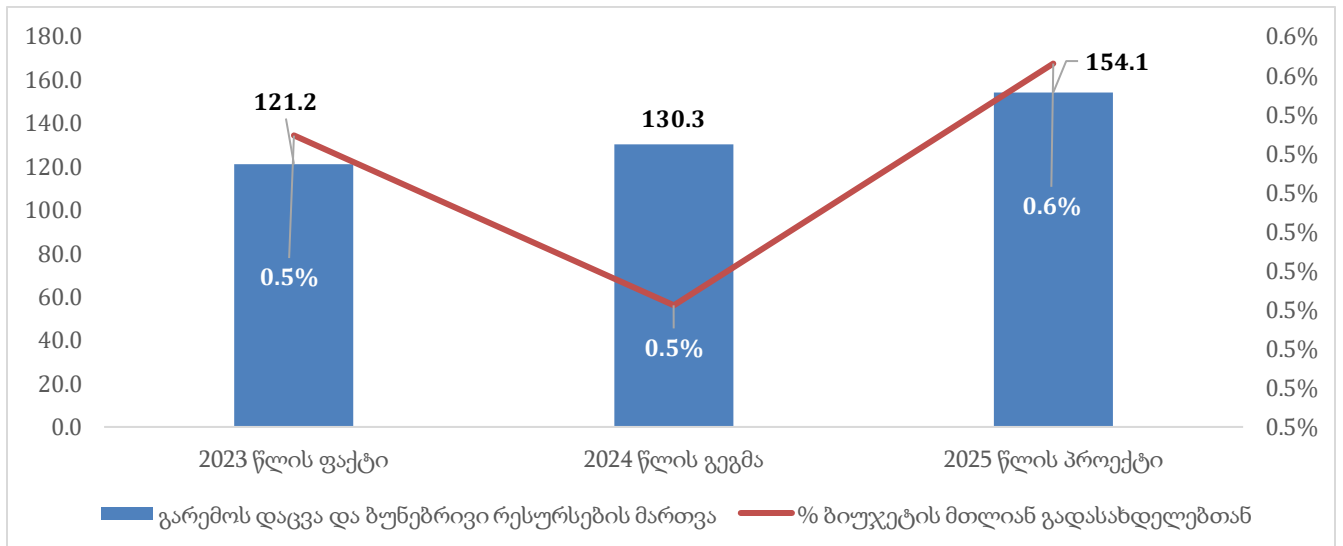
დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
ერთიანი აგროპროექტი	336.1	342.0	350.9
სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია	106.7	78.8	129.1
მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარება	52.8	53.8	81.2
სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოტიური კეთილსამედობა	66.2	63.9	72.3
სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება	6.4	6.8	7.3
სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ლაბორატორიული მომსახურება	5.6	7.5	7.0
მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის სახელმწიფო პროგრამა	4.1	4.9	6.2
სულ	577.9	557.7	654.0

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მართვა

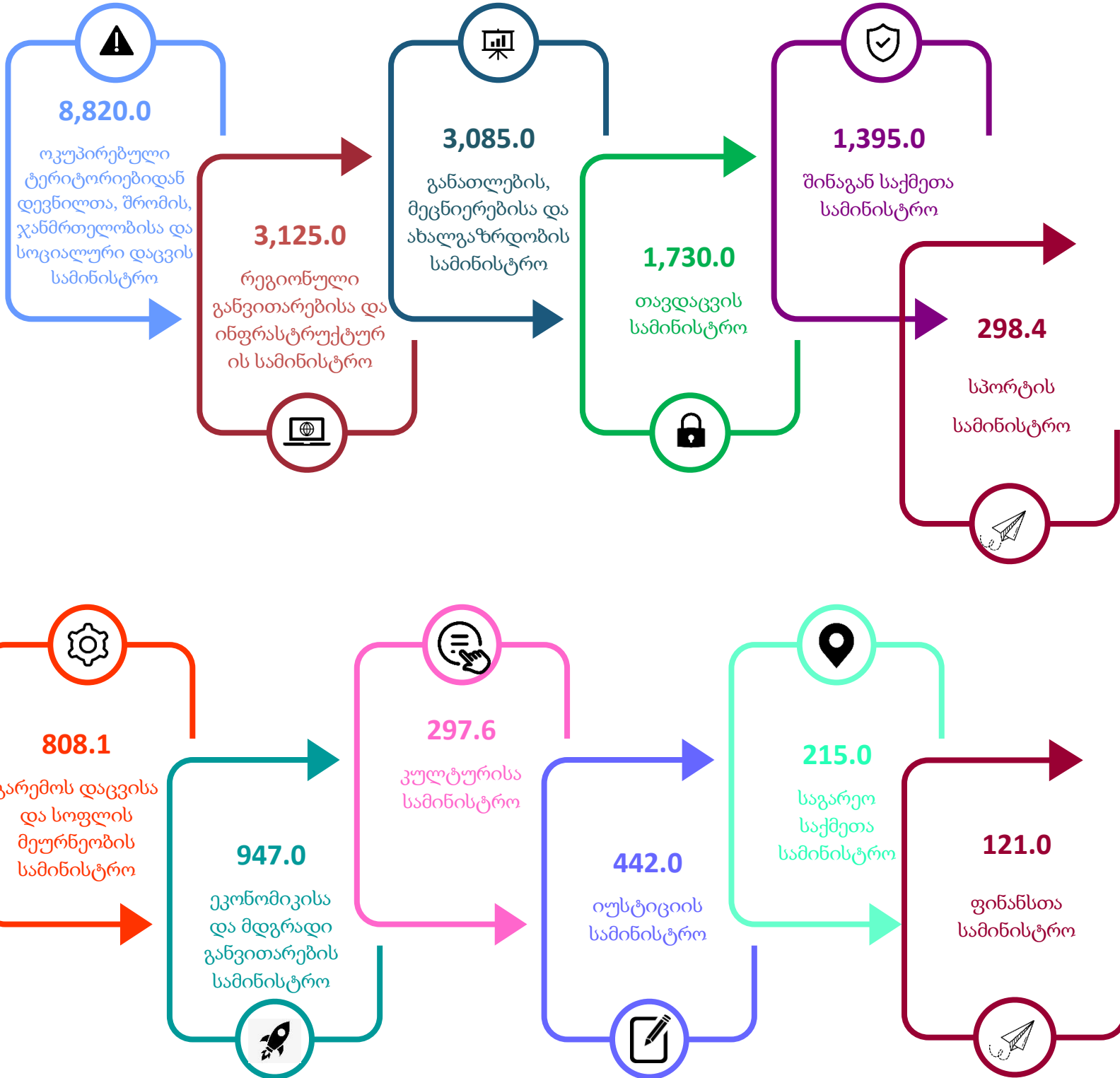
მლნ ლარი

დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტი
გარემოს დაცვის სფეროში პროგნოზირება, შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი	10.4	23.8	33.6
გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა	26.5	29.0	30.0
დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	37.1	23.2	27.7
გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა	22.0	22.0	25.9
სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	20.3	24.7	24.7
სხვა პროგრამები	4.9	7.6	12.2
სულ	121.2	130.3	154.1

სამინისტროების მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებების გადანაწილება

მლნ ლარი

**მხარჯავი დაწესებულებების და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამების
დაფინანსების მოცულობები - 2023-2025 წლები**

ათასი ლარი

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
00 00	სულ ჯამი	22,350,179.40	25,030,420.70	27,941,729.30
01 00	საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	77,924.20	86,636.00	109,328.30
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	64,541.90	71,801.80	91,544.00
01 02	საბიბლიოთეკო საქმიანობა	11,592.40	12,837.00	15,626.80
01 03	ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება	593.2	693.1	745
01 04	საქართველოს პარლამენტის ანალიტიკური და კვლევითი საქმიანობის გაძლიერება	1,196.60	1,304.00	1,412.50
02 00	საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	9,000.80	9,600.00	10,000.00
03 00	საქართველოს ბიზნესომზღვევის აპარატი	732.3	850	950
04 00	საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია	73,280.00	27,000.00	29,000.00
05 00	სახელმწიფო აუდიტის სამსახური	20,906.90	23,290.70	25,279.00
06 00	საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	91,525.30	171,219.00	129,118.00
06 01	საარჩევნო გარემოს განვითარება	20,583.30	29,890.00	33,266.00
06 02	საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა	1,966.70	2,086.00	2,319.00
06 03	პოლიტიკური პარტიების დაფინანსება	12,742.90	12,743.00	12,743.00
06 04	არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები	56,232.30	126,500.00	80,790.00
07 00	საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო	5,211.50	6,200.00	6,800.00
08 00	საქართველოს უზენაესი სასამართლო	15,639.20	17,400.00	20,800.00
09 00	საერთო სასამართლოები	100,762.20	137,500.00	164,500.00
09 01	საერთო სასამართლოების სისტემის განვითარება და ხელშეწყობა	98,672.80	134,035.00	160,030.00
09 02	მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება	2,089.40	3,465.00	4,470.00
10 00	საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო	5,775.80	10,560.00	12,600.00
11 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია აზაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტში	1,206.00	1,380.00	1,450.00
12 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში	1,022.00	1,120.00	1,220.00
13 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტში	1,276.10	1,400.00	1,450.00
14 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში	1,119.70	1,190.00	1,250.00
15 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში	920.9	1,120.00	1,180.00
16 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში	1,017.50	1,160.00	1,235.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
17 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში	970.6	1,080.00	1,120.00
18 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრი წყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტში	1,323.40	1,450.00	1,550.00
19 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში	1,025.40	1,100.00	1,150.00
20 00	საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური	179,846.00	210,000.00	226,000.00
20 01	სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	142,930.40	161,200.00	174,000.00
20 02	ოპერატიულ-ტექნიკური საქმიანობის უზრუნველყოფა	34,821.20	45,300.00	48,400.00
20 03	უსაფრთხოების კადრების მომზადება, გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება	2,094.40	3,500.00	3,600.00
21 00	საქართველოს პროკურატურა	55,514.60	63,200.00	70,750.00
22 00	შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	3,942.00	4,000.00	4,700.00
23 00	საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	100,326.00	114,000.00	121,000.00
23 01	სახელმწიფო ფინანსების მართვა	22,566.40	31,280.00	32,490.00
23 02	შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება	25,030.70	25,000.00	25,000.00
23 03	ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია	40,502.70	44,130.00	48,030.00
23 04	ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა	8,566.80	9,600.00	10,100.00
23 05	საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება	1,904.90	1,300.00	1,500.00
23 06	ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობა	1,754.70	2,690.00	3,880.00
24 00	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	593,382.90	801,000.00	947,009.00
24 01	ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება	16,300.10	21,100.00	22,650.00
24 02	ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება	1,913.60	2,100.00	2,500.00
24 03	სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება	1,376.40	1,200.00	1,800.00
24 04	ბაზარზე ზედამხედველობის სფეროს რეგულირება და განხორციელების ღონისძიებები	1,506.40	1,800.00	2,900.00
24 05	ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	39,806.10	33,500.00	48,700.00
24 06	სახელმწიფო ქონების მართვა	20,734.80	102,130.00	127,680.00
24 07	მეწარმეობის განვითარება	253,176.60	304,900.00	247,320.00
24 08	საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება	55,304.40	81,100.00	101,850.00
24 09	ნავთობისა და გაზის სექტორის რეგულირება და მართვა	781.9	800	1,200.00
24 10	ტრანსპორტის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების დაფარვა და ტრანსპორტირების ხარჯების სუბსიდირება	5,498.90	22,000.00	20,000.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
24 11	ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება	11,455.80	12,000.00	12,000.00
24 12	სივრცითი და ქალაქმშენებლობითი განვითარება	5,843.60	14,100.00	13,650.00
24 13	ტექნიკური დახმარების პროექტი საქართველოს ენერჯეტიკის სექტორის რეფორმის პროგრამის (GESRP) მხარდასაჭერად (EU-NIF)	3,143.70	3,000.00	2,534.00
24 14	სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება	120,563.30	125,000.00	149,000.00
24 15	მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი აირით მომარაგების გაუმჯობესება	3,247.70	3,550.00	3,700.00
24 16	საზღვაო პროფესიული განათლების ხელშეწყობა	1,592.50	1,400.00	1,400.00
24 17	ანაკლის ღრმაწყლოვანი პორტის განვითარება	22,472.20	53,400.00	154,000.00
24 18	ორმხრივი ხელშეკრულებების ფარგლებში აღიარებული ვალდებულებების დაფარვასთან დაკავშირებული ღონისძიებები	5,087.70	5,620.00	3,800.00
24 19	ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EU, EBRD, EIB)	16,185.20	5,000.00	16,000.00
24 20	კურორტების განვითარების ხელშეწყობა	5,367.40	5,800.00	6,000.00
24 21	სარკინიგზო ტრანსპორტის რეგულირება, მართვა და განვითარება	0	1,500.00	1,500.00
24 22	საქართველოს მწვანე მიმართულებაზე გადასვლის ხელშეწყობა (KfW)	0	0	1,825.00
24 23	ენერჯის დამაგროვებელი მოწყობილობის პროექტი (ADB)	0	0	5,000.00
24 24	ეროვნული ინოვაციური ეკოსისტემის პროექტი (WB)	2,024.90	0	0
25 00	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	3,438,031.00	3,400,700.00	3,125,000.00
25 01	რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	9,343.10	9,150.00	10,400.00
25 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	2,022,088.40	1,933,600.00	1,592,600.00
25 03	რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია	448,814.20	315,650.00	227,800.00
25 04	წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია	521,137.90	550,000.00	503,200.00
25 05	მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა	43,024.10	65,000.00	75,000.00
25 06	ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	179,423.90	361,300.00	366,000.00
25 07	ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	205,699.30	161,000.00	150,000.00
25 08	სპორტული ინფრასტრუქტურის მხარდაჭერი ღონისძიებები	0	0	200,000.00
25 09	იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა	8,500.00	5,000.00	0
26 00	საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	392,739.40	414,685.00	442,000.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
26 01	სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება	74,052.30	78,600.00	85,400.00
26 02	საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება	247,553.30	266,000.00	303,200.00
26 03	ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა	7,838.90	8,400.00	10,500.00
26 04	საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს თანამშრომელთა და სხვა დაინტერესებული პირების გადამზადება	3,198.60	3,400.00	4,000.00
26 05	ელექტრონული მმართველობის განვითარება	4,461.40	4,300.00	4,500.00
26 06	დანაშაულის პრევენცია, პრობაციის სისტემის განვითარება და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია	13,646.40	14,300.00	15,200.00
26 07	იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	5,086.20	5,000.00	5,000.00
26 08	საქართველოს მდგრადი სოფლის მეურნეობის, ირიგაციისა და მიწის პროექტი (საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს კომპონენტი) (WB)	429.8	4,685.00	9,200.00
26 09	მიწის რეგისტრაციის ხელშეწყობა და საჯარო რეესტრის მომსახურებათა განვითარება/ხელმისაწვდომობა	27,991.90	30,000.00	5,000.00
26 10	მიწის ბაზრის განვითარება (WB)	7,414.50	0	0
26 11	სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	1,066.10	0	0
27 00	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	7,117,759.80	7,829,150.00	8,820,000.00
27 01	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	112,298.60	115,095.00	126,649.00
27 02	მოსახლეობის სოციალური დაცვა	4,987,587.40	5,635,580.00	6,353,530.00
27 03	მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა	1,595,445.20	1,621,485.00	1,859,036.00
27 04	სამინისტროს სისტემაში შემავალ სამედიცინო და სხვა დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა	46,595.50	87,500.00	100,000.00
27 05	დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა	109,020.00	109,000.00	112,805.00
27 06	იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობა	266,813.00	260,490.00	267,980.00
28 00	საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	188,706.60	187,500.00	215,000.00
28 01	საგარეო პოლიტიკის განხორციელება	187,661.80	186,253.00	213,700.00
28 02	მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში	1,044.80	1,247.00	1,300.00
29 00	საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო	1,274,214.80	1,380,000.00	1,730,000.00
29 01	თავდაცვის მართვა	482,272.60	564,598.30	700,370.00
29 02	პროფესიული სამხედრო განათლება	82,680.30	91,363.00	105,584.00
29 03	ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	69,870.20	56,635.00	60,315.00
29 04	მართვის, კონტროლის, კავშირგაბმულობისა და კომპიუტერული სისტემები	15,154.60	15,815.00	15,256.00
29 05	ინფრასტრუქტურის განვითარება	100,033.40	100,000.00	160,000.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
29 06	სამეცნიერო კვლევა და სამხედრო მრეწველობის განვითარება	48,283.90	43,719.10	52,031.00
29 07	თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება	201,335.10	230,000.00	330,000.00
29 08	ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა	274,071.10	277,869.60	306,444.00
29 09	საერთაშორისო სამშვიდობო მისიები	513.6	0	0
30 00	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	1,149,607.80	1,260,000.00	1,395,000.00
30 01	საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება	866,739.80	963,800.00	1,099,560.00
30 02	სახელმწიფო საზღვრის დაცვა	125,391.30	154,600.00	144,300.00
30 03	ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა (მათ შორის, ქონების), ეროვნული საგანძურის დაცვის და უსაფრთხოების დონის ამაღლება	14,065.90	8,800.00	12,500.00
30 04	სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, სარქივო ფონდების დიგიტალიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა მომსახურება	7,422.60	8,200.00	8,300.00
30 05	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემისა და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა	5,068.70	4,600.00	4,800.00
30 06	სამოქალაქო უსაფრთხოების დონის ამაღლება, სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა	130,919.60	120,000.00	125,540.00
31 00	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	725,558.20	688,000.00	808,100.00
31 01	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა	29,837.50	22,000.00	25,900.00
31 02	სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობა	66,788.40	63,900.00	72,340.00
31 03	მევენახეობა-მელვინეობის განვითარება	52,177.90	53,800.00	81,180.00
31 04	სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება	6,659.90	6,800.00	7,250.00
31 05	ერთიანი აგროპროექტი	335,754.30	342,000.00	350,870.00
31 06	სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია	110,183.60	78,780.00	129,100.00
31 07	გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა	27,062.00	29,000.00	30,000.00
31 08	დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	40,296.20	23,200.00	27,740.00
31 09	სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	24,924.70	24,680.00	24,750.00
31 10	ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	1,350.40	1,800.00	1,800.00
31 11	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ ხელშეწყობის პროგრამა	3,959.20	2,000.00	2,400.00
31 12	ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვა, დარიზხანშემცველი ნარჩენების ობიექტების მართვა	1,894.80	3,810.00	7,970.00
31 13	გარემოს დაცვის სფეროში პროგნოზირება, შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი	12,611.00	23,780.00	33,600.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
31 14	სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ლაბორატორიული მომსახურება	8,017.50	7,500.00	7,000.00
31 15	მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის სახელმწიფო პროგრამა	4,040.80	4,950.00	6,200.00
32 00	საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო	2,086,195.80	2,508,044.00	3,085,000.00
32 01	განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	57,751.40	66,456.00	85,180.00
32 02	სკოლამდელი და ზოგადი განათლება	1,362,662.50	1,575,010.00	1,903,735.00
32 03	პროფესიული განათლება	103,308.90	113,000.00	149,000.00
32 04	უმაღლესი განათლება	153,157.60	166,274.00	171,320.00
32 05	მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	71,288.80	78,230.00	86,080.00
32 06	ინკლუზიური განათლება	45,390.10	56,175.00	82,290.00
32 07	ინფრასტრუქტურის განვითარება	268,283.20	387,455.00	538,115.00
32 08	ახალგაზრდობის ხელშეწყობა	4,951.60	8,044.00	13,780.00
32 09	ინოვაციის, ინკლუზიურობისა და ხარისხის პროექტი – საქართველო I2Q (WB)	12,490.10	20,000.00	15,500.00
32 10	პროფესიული განათლების პროგრამა 1 (KfW)	4,449.20	22,400.00	20,000.00
32 11	თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის – პროექტი (ADB)	2,462.30	15,000.00	20,000.00
33 00	საქართველოს კულტურის სამინისტრო	215,970.70	207,245.00	297,649.50
33 01	კულტურის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	9,973.50	10,020.00	8,500.50
33 02	კულტურის განვითარების ხელშეწყობა	95,032.60	97,879.00	147,119.00
33 03	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა	44,578.00	45,156.00	61,681.00
33 04	სახელოვნებო დაწესებულებების ხელშეწყობა	7,325.70	5,305.00	9,147.00
33 05	სახელოვნებო სფეროში უმაღლესი განათლება	14,556.30	17,885.00	20,202.00
33 06	სახალხო არტისტების, სახალხო მხატვრებისა და ლაურეატების სტიპენდიები და სოციალური დახმარება	3,292.40	1,000.00	1,000.00
33 07	ინფრასტრუქტურის განვითარება	41,212.30	30,000.00	50,000.00
34 00	საქართველოს სპორტის სამინისტრო	248,434.30	264,711.00	298,350.50
34 01	საქართველოს სპორტის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	0	0	4,274.50
34 02	მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და პოპულარიზაცია	182,251.80	195,118.00	236,670.00
34 03	სპორტის მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები	49,671.00	50,357.00	41,906.00
34 04	სპორტში ინვესტიციებისა და ინფრასტრუქტურული პროექტების მხარდაჭერა	12,323.40	15,000.00	10,000.00
34 05	სასპორტო დაწესებულებების ხელშეწყობა	4,188.10	4,236.00	5,500.00
35 00	სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიურო	2,409.80	1,900.00	2,700.00
36 00	სსიპ – იურიდიული დახმარების სამსახური	10,568.40	12,500.00	14,800.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
37 00	სსიპ – ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური	14,784.50	19,000.00	21,500.00
38 00	სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური	3,218.90	4,000.00	5,000.00
39 00	პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური	5,214.60	8,000.00	9,000.00
40 00	საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური	89,241.10	102,000.00	110,000.00
40 01	დასაცავ პირთა და ობიექტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	76,543.00	90,784.00	98,650.00
40 02	სახელმწიფო ობიექტების მოვლა-შენახვა	12,198.10	10,666.00	10,750.00
40 03	სსიპ – სახელისუფლებო სპეციალური კავშირგაბმულობის სააგენტოს ხელშეწყობა	500	550	600
41 00	საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი	11,525.20	11,500.00	10,300.00
42 00	სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი	101,225.80	101,190.00	101,190.00
43 00	სსიპ – საქართველოს კონკურენციისა და მომხმარებლის დაცვის სააგენტო	3,929.30	5,500.00	6,500.00
44 00	ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაცია – სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია	2,818.00	3,300.00	3,600.00
45 00	საქართველოს საპატრიარქო	24,994.60	25,000.00	25,000.00
45 01	სასულიერო განათლების ხელშეწყობის გრანტი	14,986.80	14,790.00	14,790.00
45 02	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა სვიმონ კანანელის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრი	645	645	645
45 03	ა(ა)იპ – ბათუმისა და ლაზეთის ეპარქიის საგანმანათლებლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	1,768.00	1,768.00	1,768.00
45 04	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს ქ. ნინოწმინდის წმიდა ნინოს მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონი	685	685	685
45 05	ა(ა)იპ – ბათუმის წმიდა მოწამე ეკატერინეს სახელობის სათნოების სავანისათვის გადასაცემი გრანტი	261	261	261
45 06	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრი	869.8	870	870
45 07	ა(ა)იპ – წმინდა გიორგი მთაწმინდელის მონასტერთან არსებული სარეაბილიტაციო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	230	230	230
45 08	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	1,891.10	1,893.00	1,893.00
45 09	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერისძის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	1,805.00	1,805.00	1,805.00
45 10	სმენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციისა და ადაპტაციის მხარდაჭერა	100	100	100
45 11	საქართველოს საპატრიარქოს ტელევიზიის სუბსიდირების ღონისძიებები	600	800	800
45 12	ა(ა)იპ – ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიის სასწავლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	500	500	500
45 13	ა(ა)იპ – ფოთის საგანმანათლებლო და კულტურულ-გამაჯანსაღებელი ცენტრი	653	653	653
46 00	სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო	12,991.90	15,000.00	18,000.00
47 00	სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – საქსტატი	19,904.40	24,000.00	28,000.00
47 01	სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა	7,461.20	10,041.00	10,000.00

კოდი	დასახელება	2023 წლის ფაქტი	2024 წლის გეგმა	2025 წლის გეგმა
47 02	სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა	5,204.30	5,956.00	6,500.00
47 03	მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა	7,238.90	8,003.00	11,500.00
48 00	სსიპ – საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია	4,680.10	5,260.00	5,800.00
49 00	საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა	2,017.50	2,180.00	2,300.00
50 00	სსიპ – რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო	6,421.40	6,500.00	7,600.00
51 00	სპეციალური საგამოძიებო სამსახური	16,567.60	18,000.00	19,000.00
52 00	სსიპ – სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი	998.2	1,100.00	1,150.00
53 00	სსიპ – საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სააგენტო	310.2	600	700
54 00	ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს აპარატი	3,524.80	4,800.00	5,100.00
55 00	სსიპ – ანტიკორუფციული ბიურო	0	8,500.00	13,200.00
56 00	საქართველოს დაზვერვის სამსახური	18,000.00	21,000.00	25,500.00
57 00	საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	3,811,679.90	4,796,100.00	5,400,250.00
57 01	საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა	1,561,941.00	2,125,000.00	2,215,000.00
57 02	საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა	705,460.10	830,000.00	940,000.00
57 03	საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობიდან გამომდინარე ვალდებულებები	11,014.20	7,250.00	13,500.00
57 04	ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	1,090,770.40	555,850.00	665,800.00
57 05	საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდი	0	90,000.00	90,000.00
57 06	წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი	8,183.80	20,000.00	10,000.00
57 07	საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი	0	580,000.00	760,000.00
57 08	მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდი	0	20,000.00	20,000.00
57 09	საქართველოს სახელმწიფო ჯილდოებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი პრემიების გაცემის ფინანსური უზრუნველყოფა	72.4	200	200
57 10	საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე საოპერაციო ხარჯებისა და სხვა ვალდებულებების თანადაფინანსება	667.4	800	750
57 11	დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსება	369,500.00	430,000.00	470,000.00
57 12	საერთაშორისო პარტნიორებთან თანამშრომლობით მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი რეფორმების ფინანსური მხარდაჭერა	16,765.00	20,000.00	30,000.00
57 13	სამოქალაქო ინიციატივების მხარდაჭერა	0	0	20,000.00
57 14	დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	47,305.60	112,000.00	165,000.00
57 15	ინტეგრირებული ტერიტორიული განვითარების პროგრამა	0	5,000.00	0
58 00	სსიპ – ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი	1,235.60	0	0
59 00	ა(ა)იპ – ათასწლეულის ფონდი	94.1	0	0
60 00	ა(ა)იპ – მშვიდობის ფონდი უკეთესი მომავლისთვის	953.8	0	0

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები

2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერების მოცულობა შეადგენს 665 800.0 ათასი ლარს. საიდანაჯ სპეციალური ტრანსფერების მოცულობა განსაზღვრულია 659 300 ათასი ლარით.

ათასი ლარი

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების დასახელება	სპეციალური ტრანსფერი
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა	20,000.0
ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტი	580,000.0
აჭარის მუნიციპალიტეტი	1,700.0
ქურთის მუნიციპალიტეტი	3,200.0
ერედვის მუნიციპალიტეტი	3,050.0
თიღვის მუნიციპალიტეტი	2,650.0
ახალგორის მუნიციპალიტეტი	4,500.0
სხვადასხვა მუნიციპალიტეტები	44,200.0
სულ	659,300.0

დელეგირებული უფლებამოსილების განხორციელებისათვის მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი მიზნობრივი ტრანსფერი განისაზღვოს 6 500.0 ათასი ლარის ოდენობით მისი განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად;

მუნიციპალიტეტის კუთვნილი დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილება

2025 წლიდან მუნიციპალიტეტებისათვის გასანაწილებელი დღგ-ს წილი 1%-ით გაიზარდა (19%-იდან 20%-მდე), რაც ნომინალურ გამოხატულებაში შეადგენს 101 700.0 ათას ლარს (განახლებული საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზის გათვალისწინებით). შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტში ინიცირებულია საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსში ცვლილების პროექტი.

განახლებული პროცენტული გადანაწილებით მუნიციპალიტეტების კუთვნილი დღგ-ს ჯამური მოცულობა 2025 წელს შეადგენს 2 034,0 მლნ ლარს (ჯამური დღგ-ის 20%), რომელიც მუნიციპალიტეტებზე ნაწილდება შემდეგი ოდენობით:

მუნიციპალიტეტების დასახელება	დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილება 2025 წელი	
	დღგ-ის 20%-ის განაწილება	დღგ-ის საორიენტაციო მოცულობა
ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტი	32.80%	667 349.2
ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	3.59%	73 066.8
ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	1.79%	36 394.4
ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	1.22%	24 912.9
ქედის მუნიციპალიტეტი	0.94%	19 021.5
შუახევის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ხულოს მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ახმეტის მუნიციპალიტეტი	1.09%	22 217.0
გურჯაანის მუნიციპალიტეტი	1.36%	27 576.9
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი	0.69%	14 082.9
თელავის მუნიციპალიტეტი	1.42%	28 836.3
ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტი	1.04%	21 104.0
საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი	1.40%	28 764.7
სიღნაღის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ყვარლის მუნიციპალიტეტი	0.75%	15 247.0
ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტი	3.48%	70 771.0
ჭიათურის მუნიციპალიტეტი	1.16%	23 659.2
ტყიბულის მუნიციპალიტეტი	0.52%	10 611.7
წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი	1.33%	27 239.1
ბაღდათის მუნიციპალიტეტი	0.56%	11 367.2
ვანის მუნიციპალიტეტი	0.58%	11 696.9
ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი	1.34%	27 243.0
თერჯოლის მუნიციპალიტეტი	0.81%	16 434.1
სამტრედიის მუნიციპალიტეტი	1.11%	22 519.4
საჩხერის მუნიციპალიტეტი	1.20%	24 418.7
ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი	0.54%	11 008.9
ხონის მუნიციპალიტეტი	0.56%	11 352.6
ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი	2.42%	49 181.8
აბაშის მუნიციპალიტეტი	0.51%	10 441.4
მარტვილის მუნიციპალიტეტი	0.81%	16 386.6
მესტიის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0

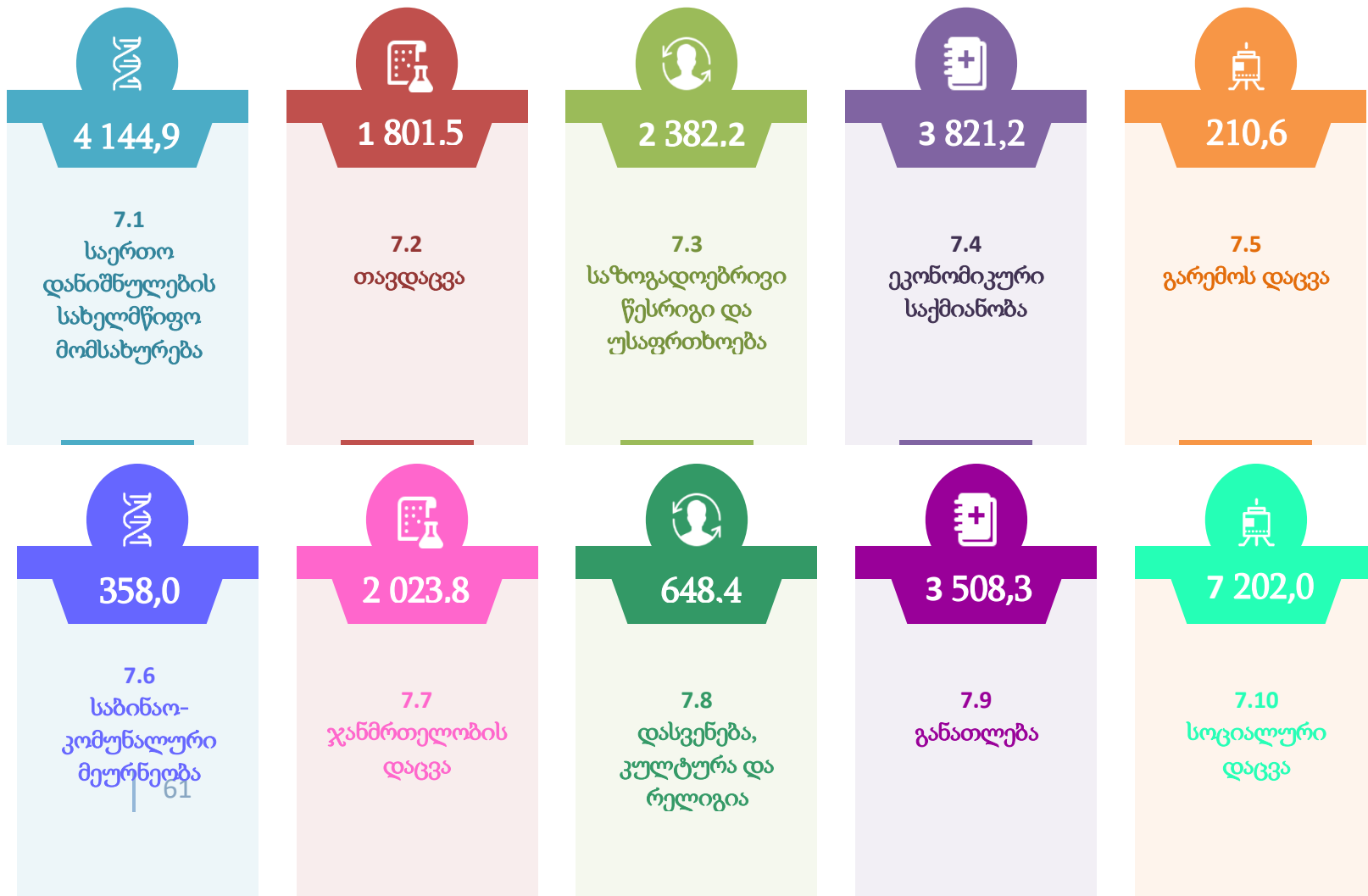
მუნიციპალიტეტების დასახელება	დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილება 2025 წელი	
	დღგ-ის 20%-ის განაწილება	დღგ-ის საორიენტაციო მოცულობა
სენაკის მუნიციპალიტეტი	0.92%	18 681.1
ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი	0.55%	11 163.1
წალენჯიხის მუნიციპალიტეტი	0.63%	12 875.0
ხობის მუნიციპალიტეტი	0.74%	14 975.4
გორის მუნიციპალიტეტი	3.43%	69 791.6
კასპის მუნიციპალიტეტი	1.10%	22 529.9
ქარელის მუნიციპალიტეტი	1.06%	21 489.9
ხაშურის მუნიციპალიტეტი	1.32%	26 963.9
ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტი	2.98%	60 573.5
ბოლნისის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
გარდაბნის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
დმანისის მუნიციპალიტეტი	0.96%	19 497.0
თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი	0.80%	16 290.2
მარნეულის მუნიციპალიტეტი	2.23%	45 493.1
წალკის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.3
ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი	1.45%	29 557.8
ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	0.53%	10 802.5
ადიგენის მუნიციპალიტეტი	0.78%	15 915.2
ასპინძის მუნიციპალიტეტი	0.61%	12 340.8
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ახალციხის მუნიციპალიტეტი	1.34%	27 344.3
ბორჯომის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი	0.74%	15 000.0
დუშეთის მუნიციპალიტეტი	0.92%	18 630.5
თიანეთის მუნიციპალიტეტი	0.56%	11 319.5
მცხეთის მუნიციპალიტეტი	0.78%	16 030.9
ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი	0.35%	7 077.5
ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი	0.65%	13 266.6
ლენტეხის მუნიციპალიტეტი	0.38%	7 695.9
ონის მუნიციპალიტეტი	0.45%	9 083.8
ცაგერის მუნიციპალიტეტი	0.58%	11 705.0
სულ ჯამი	100.00%	2 034 000.0

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდის
ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა აღირიცხება
ფუნქციონალური კლასიფიკაციის მიხედვით და შემდეგნაირად გამოიყურება:

მლნ ლარი

კოდ	დასახელება	2023 წლის ფაქტ	2024 წლის გეგმა	2025 წლის პროექტ
7	მიღანი ხარჯები	20 901,3	23 301,5	26,100.9
7,1	საერთოდანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	3 012,2	3 618,4	4,144.9
7,2	თავდაცვა	1 331,7	1 463,9	1,801.5
7,3	საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება	1 899,7	2 113,4	2,382.2
7,4	ეკონომიკური საქმიანობა	3 869,5	3 809,3	3,821.2
7,5	გარემოს დაცვა	173,7	189,4	210.6
7,6	საბინაო-კომუნალური მეურნეობა	339,7	453,4	358.0
7,7	ჯანმრთელობის დაცვა	1 709,9	1 771,0	2,023.8
7,8	დასვენება, კულტურა და რელიგია	505,5	514,3	648.4
7,9	განათლება	2 324,4	2 927,2	3,508.3
7,10	სოციალური დაცვა	5 735,0	6 441,2	7,202.0

რას ნიშნავს ეს ყველაფერი?

შენთვის როგორც მოქალაქისთვის?

გზამკვლევაში წარმოდგენილი ინფორმაცია მოქალაქეებს საშუალებას აძლევს მიიღოს ინფორმაცია საქართველოს 2025 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონთან დაკავშირებით.

გზამკვლევის მეშვეობით მოქალაქეებს წარმოდგენა ექმნებათ სახელმწიფოს მიერ გადასახადებისა და სხვა შემოსავლებით მობილიზებული სახსრების გამოყენების თაობაზე.

გზამკვლევი ეხმარება მთავრობას მარტივი გზით აუხსნას მოსახლეობას ბიუჯეტის მიერ დასახული მიზნები და დააკმაყოფილოს ბიუჯეტის შესახებ დამატებითი ინფორმაციის მიღების სურვილის მქონე მოქალაქეთა ინტერესი. ის ხელს უწყობს კონკრეტული სფეროს პოლიტიკის გარშემო რეალისტური მოლოდინების ჩამოყალიბებას და მოსახლეობის მხარდაჭერის მობილიზებას. მთლიანობაში, გზამკვლევი ეხმარება მთავრობის მიერ გაწეული საქმიანობის შესახებ ცოდნის ამაღლებას და ზრდის მოქალაქეების უნარს ჩაერთონ აღმასრულებელი ხელისუფლების საქმიანობაში, პრიორიტეტების დადგენის, ბიუჯეტის დაგეგმვის და შესრულების სტადიებზე.

მოქალაქეების ჩართულობა ძალიან მნიშვნელოვანია ბიუჯეტირების პროცესში, რადგან უფრო ინფორმირებულ და აქტიურ საზოგადოებას მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს მმართველობის განვითარებაში და ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ წინსვლაში. მსოფლიოს მრავალს ქვეყანაში შემუშავებულია ისეთი მექანიზმი, რომლის მეშვეობითაც მოსახლეობა აქტიურად არის ჩართული ბიუჯეტირების პროცესში, საბოლოოდ კი საზოგადოება წყვეტს სად და როგორ უნდა გადანაწილდეს არსებული საბიუჯეტო რესურსი.

რისი გაკეთება შეუძლიათ მოქალაქეებს:

მოქალაქეები მოაგროვებენ ფინანსურ ინფორმაციას და უკეთ გაიგებენ თუ როგორ ნაწილდება თანხები ბიუჯეტიდან. შეიტყობენ მომავალი წლის ბიუჯეტის სიახლეების, ცვლილებების და დაფინანსების ახალი ინოვაციური მიდგომების შესახებ, რომელსაც გაუზიარებენ მათ გარშემო მყოფ ყველა დაინტერესებულ პირს.

მოქალაქეებს აქვთ შესაძლებლობა, რომ ჩაერთონ ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესში, თავიანთი შეხედულისამებრ გადაანაწილონ საბიუჯეტო სახსრები, როგორც პრიორიტეტების, ასევე მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვებ-გვერდზე განთავსებული ელექტრონული მოდულის მეშვეობით.

<https://ebtps.mof.ge/>

საზოგადოების ყველა დაინტერესებული მოქალაქე თვალს მიადევნებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვებ-გვერდზე (www.mof.ge) ბიუჯეტის შესრულების კვარტალურ და წლიურ ანგარიშებს. განსაკუთრებით ნიშნელოვანია ამ პროცესში მათი ჩართვა, რადგან ურთიერთანამშრომლობის შედეგად მიწოდებული ფინანსური ინფორმაცია იქნება მოსახლეობისთვის გასაგებ/მარტივად აღქმად ენაზე და უფრო მეტად გამჭვირვალე.

ბიუჯეტის გამჭვირვალობასთან დაკავშირებული კითხვები შეგიძლიათ გამოგზავნოთ შემდეგ ელექტრონულ მისამართზე:

Budget.transparency@mof.ge

